

wroclaw.pl

Moc inwestycji

Nowe drogi, szkoły, przedszkola, baseny, mosty. Wrocław rozbudowuje miasto z myślą o mieszkańcach – aby żyło im się coraz lepiej. Większość inwestycji zakończy się już w przyszłym roku.

str. 9-12

ISSN: 2719-7948

BEZPŁATNY BIULETYN INFORMACYJNY URZĘDU MIEJSKIEGO WROCŁAWIA

NR 47 (113), 20.12.2022

WYDRUKOWANO NA PAPIERZE EKOLOGICZNYM

str. 8

Samych radości na Nowy Rok!

Już 1880 ciężarówek węgla mniej w płucach

Wrocławianie w ciągu trzech lat spalili 47 tys. ton węgla mniej, by ogrzać domy. Złóż teraz wniosek w akcji Zmień piec, dostaniesz 12 tys. zł dopłaty

str. 5

Zamiast rozpaczać, postanowiły działać

Alla, Ella, Tetiana, Anna i Julia od wybuchu wojny w Ukrainie żyją i pracują w Polsce, we Wrocławiu. Ich historie mogą być źródłem inspiracji i dla nas.

str. 14-15

Святкова посилка поїхала до Львова

Цього разу, з огляду на війну в Україні, у Вроцлаві збирають дарунки та пожертви для цілого українського народу.

str. 18

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE NA WWW.WROCLAW.PL

Szanowni Państwo,

Święta Bożego Narodzenia zajmują w naszych sercach szczególne miejsce. Mimo iż przypadają na najdłuższą noc w roku, niosą ze sobą pewne niezwykle światło.

Czekamy na ten wyjątkowy czas, na tę niezwykłą atmosferę, na ciepło i bliskość, które łatwo zgubić w codziennym zabieganiu.

Życzę Państwu, aby nadchodzące Święta takie właśnie były: pełne bliskości i rodzinnego ciepła, dobre, zdrowe. W tym roku szczególnie pełne pokoju. Życzę Państwu, aby ten świąteczny czas, te dobre emocje były dla Państwa źródłem siły i nadziei w nadchodzącym roku.

Jacek Sutryk

prezydent Wrocławia

TOMASZ HOŁOD

Пані та панове,

Різдво займає особливе місце в наших серцях. Хоча воно припадає на найдовшу ніч у році, несе певне надзвичайне світло. Ми чекаємо на цей особливий час, на цю надзвичайну атмосферу, тепло і близькість, яких багатьом з нас не вистачає щодня.

Бажаю Вам, щоб Різдво було саме таким: повним близькості та родинного тепла, котре легко згубити в щоденній метушні, добра та здоров'я. Цього року особливо повним миру. Бажаю Вам, щоб цей святковий час, ці гарні емоції були для Вас джерелом сили і надії у наступному році.

Яцек Сутрик

Мер Вроцлава

ORSZAK TRZECH KRÓLI 6.01.2023

TOMASZ HOŁOD

Niechaj prowadzi nas gwiazda – to hasło Orszaku Trzech Króli w nadchodzącym 2023 roku. Tradycyjnie przemarsz ulicami Wrocławia nastąpi 6 stycznia. Królowie wraz ze świtą i kołędnikami wyruszą z Ostrowa Tumskiego (ul. Katedralna 4) o godz. 12.30. Kolorowy korowód przejdzie przez ulice: Piaszkową i Oławską do Rynku, który tego dnia zmieni się w symboliczne Betlejem. Będą korony, śpiewniki, kołedy i – jak zapewniają organizatorzy – wiele radości.

Scenariusz znany od dwóch tysięcy lat ma wciąż te same ramy i przypomina dobrze znaną historię. Ale za każdym razem we wrocławskim orszaku pojawiają się nowe postaci. W tym roku będą to beatyfikowane siostry elżbietanki – wzór postawy pełnej oddania za bliźniego, oraz św. Jan Nepomucen – patron chroniący od powodzi, chorób, a także dobrej spowiedzi oraz budujący mosty porozumienia między ludźmi.

Czy od lutego drożej za wywóz śmieci?

Nie 65, lecz 165 zł będzie płaciła 4-osobowa rodzina mieszkająca na 54 mkw. w bloku we Wrocławiu za wywóz śmieci. Powodem podwyżki jest polityka cenowa firm odbierających odpady. Wyceniły usługę o ponad 100 proc., czyli o 200 mln zł więcej niż dotychczas.

Redakcja

Przetarg został unieważniony, ale postępowanie „z wolnej ręki” i kompleksowe analizy wskazują na to, że i tak w 2023 roku na „domknięcie” systemu będzie potrzeba dodatkowych milionów złotych. Co bardzo ważne – miasto, zgodnie z ogólnopolskim prawem, nie może zarobić na tym procesie nawet złotówki, a jednocześnie obowiązuje zasada: kto wytwarza odpady, ten za nie płaci.

Decyzja Rady Miejskiej 22.12

O tym, czy podwyżki wejdą w życie, zadecydują radni miejscy podczas sesji 22 grudnia (numer biuletynu wroclaw.pl, który trzymacie w rękach, drukowany był kilka dni wcześniej).

Jeżeli rajcy podejmą decyzję o koniecznych podwyżkach, stawka zacznie wynosić 41,24 zł miesięcznie za selektywny wywóz odpadów za osobę w danym gospodarstwie. W przypadku 4-osobowej rodziny wyniesie to dokładnie 164,96 zł.

– Ani złotówka z tych opłat nie trafi do budżetu miasta – przypomina Jakub Mazur, wiceprezydent Wrocławia. – Są one w całości przeznaczane na system związany z gospodarką odpadami. Niestety, firmy wyceniają

Od lutego 2023 stawka za wywóz selektywnie wyrzucanych odpadów może wynieść 41,24 zł za osobę

swoje usługi ponad dwukrotnie wyżej niż przy ostatnim przetargu. Liczyliśmy się z tym, że w związku z drożyzną i inflacją stawki pójdą w górę, ale nie aż o 100 procent. Stąd powtórzyliśmy przetarg. Wszystko jednak zależy od firm zajmujących się wywozem odpadów – podkreśla.

W spółdzielniach też więcej

Sytuacja z podwyżkami za odpady dotknie także wrocławian

mieszkających w spółdzielniach mieszkaniowych. Spółdzielnie, podobnie jak miasto Wrocław, nie mogą na tym zarabiać.

–Niestety, jesteśmy zależni od prywatnych firm, które dyktują warunki. Spółdzielnie wyłącznie pośredniczą w dokonywaniu opłat, które trafiają później do przedsiębiorców – wyjaśnia Marek Dera, prezes Spółdzielni Mieszkaniowej Wrocław-Południe.

Urząd Miejski Wrocławia już planuje systemowo pomóc osobom, które najbardziej dotknie podwyżka opłat śmieciowych. Niższe opłaty będą dotyczyły rodzin wielodzietnych i osób najuboższych.

Na stronie www.wroclaw.pl po sesji Rady Miejskiej Wrocławia z 22 grudnia br. znajdą się aktualne informacje, związane z przyjętymi rozwiązaniami dotyczącymi opłat za wywóz odpadów.

21 grudnia – ostatni dyżur RM w 2022 r.

Radni miejscy Wrocławia są do dyspozycji mieszkańców dwa razy w tygodniu: w środę i czwartki. W środę 21.12 w godz. 15–16.30 w pok. 204 w Sukiennicach 9 dyżurować będzie Bohdan Aniszczuk. Upewnij się, czy dyżur nie został odwołany na stronie wroc.city/DyzuryRadnych2022.

Uwaga! Basen Orbita zamknięty do 8.01

Do 8 stycznia pływalnia Orbita przy ul. Wejherowskiej będzie nieczynna. Przerwa nie dotyczy saunarium, fitness i siłowni, które będą otwarte w standardowych godzinach. Karnety na pływalnię i aqua-aerobik, które zostały kupione od 16 listopada do 14 grudnia, zostaną przedłużone o 25 dni. „W tym okresie nastąpi przerwa technologiczna, podczas której zostanie wymieniona woda w nieckach basenowych. Dokonamy też wszystkich niezbędnych napraw i konserwacji, potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania naszego obiektu” – czytamy w komunikacie Wrocławskiego Centrum Treningowego SPARTAN.

Przebudowa A4 do 2030. Będą opłaty?

Rada Ministrów zaakceptowała dokument Program Budowy Dróg Krajowych do roku 2030. Znalazła się w nim przebudowa autostrady A4. Dolnośląski odcinek nie spełnia na razie wszystkich parametrów autostrady, określonych przepisami. W kilku miejscach brakuje pobocza, a zjazdy z autostrady znajdują się w zbyt małej odległości od siebie. W chwili gdy zacznie spełniać parametry autostrady, możliwe stanie się pobieranie na niej opłat. Głównym celem planowanej inwestycji jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dolnośląski odcinek A4 to jedna z najbardziej zatłoczonych dróg w Polsce. Średni dobowy ruch w rejonie węzłów Wrocław Południe i Pietrzykowice przekracza 70 tys. pojazdów.

Kolędowanie w parku Szczytnickim

Na radosne kolędowanie w Otwartej Przestrzeni Kultury, która mieści się w drewnianym kościółku w parku Szczytnickim, zaprasza gospodarz miejsca – Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego. Kiedy? Na Trzech Króli, czyli w piątek, 6 stycznia.

Redakcja

Czy odśpiewane zostaną wszystkie zwrotki „Przybieżeli do Betlejem”, których jest 14? Żeby się przekonać, wystarczy wybrać się na świąteczny spacer 6 stycznia i o godz. 13 wstąpić do Otwartej Przestrzeni Kultury.

Możecie spodziewać się tam międzynarodowego wykonania „Cichej nocy”, kolęd w języku ukraińskim, a także mniej lub bardziej znanych świątecznych pastorałek. Na miejscu będą dostępne Wrocławskie śpiewniki

kolęd, by każdy mógł dołączyć do wspólnego śpiewania.

Poprzednia edycja kolędowania ze względu na ograniczenia pandemiczne miała charakter kameralny. Organizatorzy mają nadzieję, że najbliższe kolędowanie będzie mogło odbyć się w szerszym gronie i spacerujący po parku Szczytnickim dołączą do tego muzycznego spotkania.

Na wypadek gdyby chętnych było więcej niż miejsc, wewnątrz kościółka nagłośniona zostanie także jego najbliższa okolica.

Radosne kolędowanie w Otwartej Przestrzeni Kultury, styczeń 2022

Jak nie tracić ciepła w domu i zmniejszyć rachunki

Oszczędzanie może być proste. I skuteczne. Poznaj kilka prostych rozwiązań, które pomogą Ci zadbać o zdrowie, o środowisko i, przede wszystkim, o Twój portfel. Tych kilka prostych rad pozwoli Ci zadbać o komfort i rachunki. Zaczniij stosować je już dziś i zobacz efekty przy najbliższych rachunkach.

OSZCZĘDZAJ CIEPŁO

Niższa temperatura – niższe rachunki

Każdy jeden stopień wyższej temperatury w mieszkaniu, to w uproszczeniu 5 proc. więcej zużycia energii. Jeżeli w pokojach mamy 24 st. C, to nasze rachunki skoczą aż o 20 procent.

Wietrz krótko, lecz intensywnie

Gdy robi nam się za ciepło, często uchylamy okno w pokoju i wietrzymy. To przyzwyczajenie wynika z przeszłości, z czasów, gdy nie mieliśmy zaworów termostatycznych lub nie działały one właściwie. Niestety, przy takim działaniu, tracimy ogromne ilości energii. Dlatego wietrzyć powinniśmy zawsze do 10 min (optymalnie 4–6 min) i koniecznie przy zakręconych kaloryferach.

Nie przegrzewaj domu

Zalecana temperatura w mieszkaniu to 20 st. C. W sypialniach zaleca się nawet 16–18 st. C. Ciepłej (24–25 st. C) powinno być jedynie w łazienkach. Przegrzewanie pomieszczeń ma negatywny wpływ na nasze zdrowie – w jego efekcie często pojawia się katar, ból głowy, zatok, obrzęk gardła, pieczenie i łzawienie oczu. Cierpi cały nasz układ oddechowy.

Nie zasłaniaj grzejników

Zasłanianie źródeł ciepła lub termostatów wpływa na ich efektywność. Kaloryfer, który zostanie zasłonięty przez meble (np. szafę), a nawet przez zasłonę, nie będzie w stanie efektywnie ogrzać całego pomieszczenia. Spowoduje to, że będziemy musieli ustawić wyższą temperaturę, a to przełoży się na wyższe rachunki.

OSZCZĘDZAJ ENERGIĘ

Używaj żarówek LED

Żarówki LED to najlepszy sposób na oszczędzenie energii elektrycznej potrzebnej do oświetlenia naszych mieszkań. Wymiana żarówek na LED-y może przynieść nawet 2 500 zł oszczędności w skali roku.

Wykorzystuj światło dzienne

Światło słoneczne nie tylko oświetla nasze pomieszczenia, ale również je nagrzewa. Najwięcej ciepła tracimy przez przegrody, takie jak okna, drzwi czy dach. Jednak każdy 1 mkw. okna pozwala w słoneczny dzień uzyskać kilkukrotnie więcej ciepła niż to, które tracimy. Odsłaniaj więc okna i korzystaj z naturalnej i bezpłatnej energii słonecznej.

Włączaj lampki punktowe

Światło sufitowe wykorzystuje więcej żarówek. Dlatego staraj się na co dzień korzystać z oświetlenia punktowego. Będzie równie efektywne, a jednocześnie znacznie tańsze.

Gaś światło

Wychodząc z pomieszczenia – gaś światło. To prosty nawyk, który pozwoli Ci zaoszczędzić pieniądze. Wychodzisz z pokoju? Upewnij się, że światło jest zgaszone.

Dowiedz się więcej na

www.wroclaw.pl/cieplo-w-domu

Zaplanuj i zrób na święta zakupy takie w sam raz

Okres przedświąteczny to czas zakupowej gorączki. Często zdarza się, że kupujemy za dużo żywności, z którą po świętach nie wiemy, co zrobić. Jak się przed tym ustrzec?

Bartosz Moch

1. Utwórz listę zakupów. Przed wyjściem do sklepu, warto zrobić sobie listę zakupów, której będziemy się trzymać. Tworząc ją w zaciścu domowym, jesteśmy w stanie lepiej ocenić, czego i ile naprawdę potrzebujemy na święta, niż oglądając po kolei produkty na półkach w sklepie.

2. Ustal, kto i co przygotuje na wigilię. Jeśli nawet kolacja wigilijna będzie w tym roku u ciebie, warto poprosić gości, by ze sobą przynieśli konkretne potrawy. Co innego jest przygotować jedną lub dwie, a co innego – wszystkie dwanaście.

3. Zastanów się, co twoi goście naprawdę chętnie zjedzą.

– Wcale nie musimy mieć na stole tradycyjnych potraw, jak karp czy barszcz z uszkami, jeżeli nikt nie ma na nie ochoty. Każdy z nas usłyszał chociaż raz w życiu „Zostaw, to na święta!”, gdy chciał czegoś spróbować wcześniej niż 24 grudnia. A potem po świętach wszyscy się dziwią, że zostało nam jedzenie – tłumaczy Monika Moc z Foodsharing Wrocław – ruchu odpowiedzialnego za tworzenie jadalni, czyli punktów wymiany żywności we Wrocławiu.

4. Postaw na jakość i datę ważności. Lepiej kupować

mniej, ale za to lepszej jakości produkty. Sprawdzajmy uważnie daty ważności – dobrze, żeby żywność wytrzymała nie tylko do ostatniego dnia świąt, ale również przynajmniej kilka dni po nich. Co ważne, data minimalnej trwałości („najlepiej spożyć przed”) nie oznacza wcale, że po niej produkt jest niezdatny do spożycia. Sprawdź, a się przekonasz.

5. Kupuj na wagę. Dobrym rozwiązaniem jest też kupowanie żywności na wagę – możemy wówczas łatwiej dopasować potrzebną nam ilość, niż w przypadku zwykłych opakowań.

O czym powinniśmy pamiętać, robiąc zakupy świąteczne? O umiarze

Już 1880 ciężarówek węgla mniej w naszych płucach

Wrocławianie w ciągu trzech ostatnich lat spalili aż 47 tys. ton węgla mniej, by ogrzać swoje domy. Dołącz do zadowolonych mieszkańców, którzy już wymienili piec na ekologiczne ogrzewanie. Nie dość, że dostaniesz dopłatę do 12 tys. zł, to jeszcze polepszysz jakość powietrza, którym i Ty oddychasz.

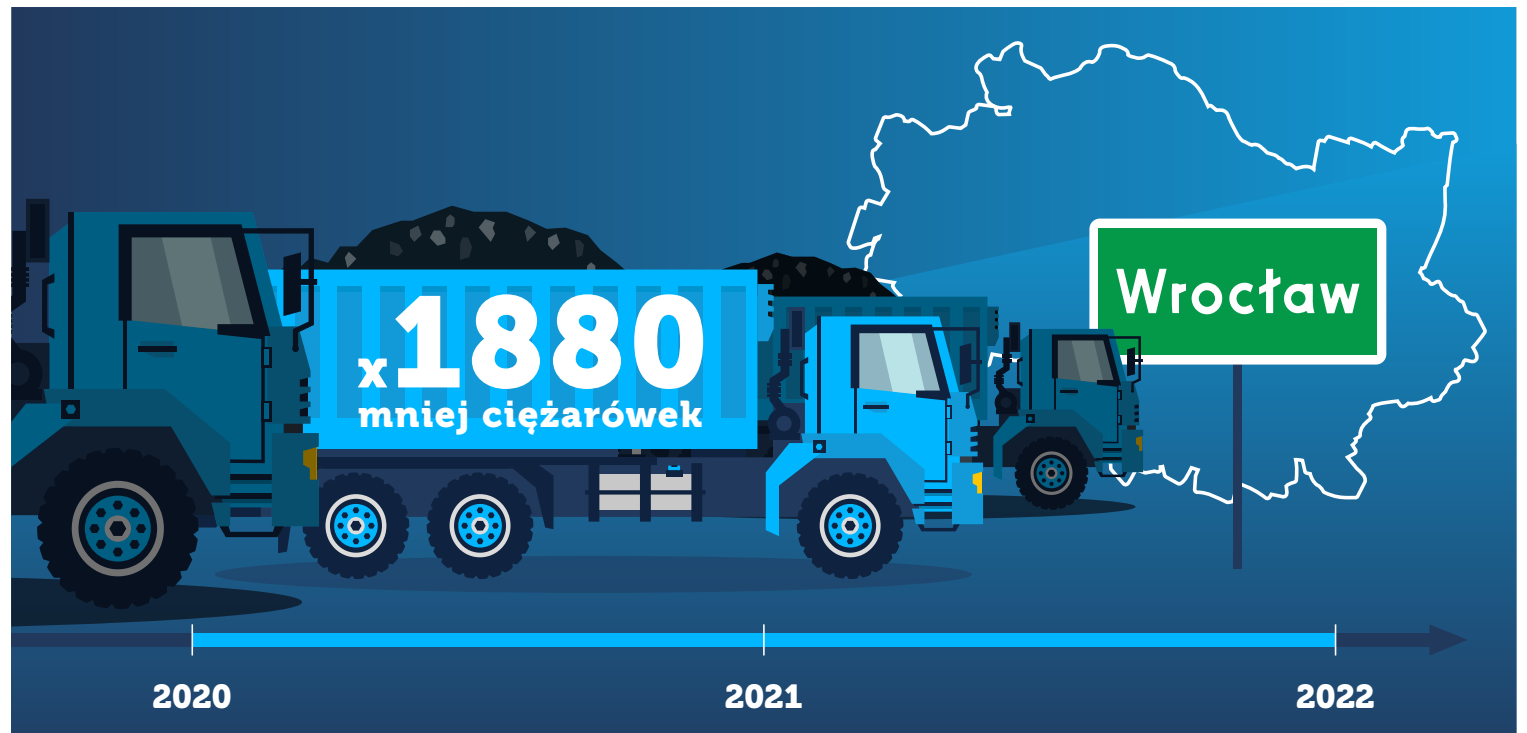
Bartosz Moch

47 tys. ton mniej spalonego węgla we Wrocławiu i związanych z tym szkodliwych substancji w powietrzu, jak tlenek węgla, czyli popularny czad – to dotychczasowy bilans akcji „Zmień piec” we Wrocławiu. Skąd to wiemy? Wyliczyliśmy na podstawie liczby mieszkań z wymienionymi piecami w ramach akcji „Zmień piec” w latach 2020–22 we Wrocławiu. Przy założeniu, że do ogrzania jednego mieszkania w sezonie zimowym potrzeba średnio trzech ton węgla.

Jak z Wrocławia do Oleśnicy

Biorąc pod uwagę, że średnio jedna ciężarówka może przywieźć 25 ton węgla, oznacza to, że do stolicy Dolnego Śląska w 2020, 2021 i 2022 r. nie musiało przyjechać aż 1880 takich ciężarówek. Gdyby ustawić je jedna za drugą, otrzymalibyśmy odległość, jak z centrum Wrocławia do Oleśnicy, czyli ok. 30 km.

– Te liczby pokazują, na jak dużą skalę we Wrocławiu prowadzona jest wymiana szkodliwych kopciuchów. Dla mieszkańców montaż nowoczesnego ogrzewania to korzyści ekologiczne i ekonomiczne, ale warto też spojrzeć na to, ile tysięcy ton mniej węgla w mieście spalamy w ostatnich latach. To są wymierne korzyści dla nas wszystkich – podkreśla Katarzyna Szymczak-Pomianowska, dyrektor

Departamentu Zrównoważonego Rozwoju UMW.

Przypomnijmy, że w sumie od 2019 r. we Wrocławiu zlikwidowano prawie 7 tys. pieców, wydając na ten cel ponad 200 mln zł. Rekordowy był 2021 r., w którym usunięto 3300 pieców. W 2022 r. urzędnicy miejscy szacują, że usuniętych zostanie kolejne 2–3 tys. kopciuchów.

Jak złożyć wniosek o wymianę pieca?

Do końca listopada do Wydziału Środowiska i Rolnictwa UMW

we Wrocławiu wpłynęło już blisko 1000 wniosków do programu KAWKA Plus.

Warto się pośpieszyć, bo to ostatnia szansa, by dostać 12 tys. zł dofinansowania. Wnioski złożone w 2023 r. mogą być złożone na dopłatę maks. do 10 tys. zł, a w 2024 r. wyniesie ona jeszcze mniej – do 8 tys. zł.

Wnioski można składać w Urzędzie Miejskim Wrocławia w Wydziale Środowiska i Rolnictwa przy ul. Hubskiej 8–16, a także elektronicznie – przez platformę ePUAP lub pocztą tradycyj-

ną (wysyłając na adres Wydziału Środowiska i Rolnictwa). W razie pytań do dyspozycji mieszkańców są doradcy energetyczni, z którymi można skontaktować się od pon. do pt. w godz. 8–15.30 (tel. 71 799 67 99, e-mail: zmienpiec@um.wroc.pl).

Wniosek ma tylko dwie strony. Można go pobrać ze strony **zmienpiec.pl**. Wykaz wszystkich załączników wypisano w części VII formularza. Kluczową kwestią jest poprawnie wypełniony, kompletny wniosek, wraz ze wszelkimi niezbędnymi załącznikami.

O akcji „Zmień piec”

W ramach akcji „Zmień piec” Wrocław oferuje do 12 tys. zł na wymianę pieca (KAWKA Plus), do 5 tys. zł na wymianę starych, drewnianych okien (Termo KAWKA), dopłaty do rachunków za ogrzewanie, nawet do 4 tys. zł oraz zwolnienia z czynszu dla najemców lokali komunalnych do końca 2023 r., potem ulga 50 proc. do końca 2025 r. Dodatkowo dotacje z programu KAWKA Plus można – w przypadku domów jednorodzinnych – łączyć z rządowym programem „Czyste powietrze”.

Zablokowaną w kasowniku kartę odblokujesz sam

Chciałeś zapłacić za bilet w autobusie lub tramwaju, a system zablokował twoją plastikową kartę płatniczą? Żeby zdjąć kartę płatniczą z „czarnej listy” Mennicy Polskiej – operatora Urbancard – trzeba było osobiście stawić się w jednym z 5 biur obsługi Urbancard. Teraz wystarczy chwila przed komputerem.

Robert Migdał

Powodów zablokowania karty mogło być kilka: nie miałeś akurat dość środków na karcie, albo właśnie przekroczyłeś limit transakcji lub ich kwotę dzienną.

Od stycznia do sierpnia 2022 roku na 16 mln 314 tys. 625 transakcji było 1314 przypadków zablokowania plastikowej karty debetowej czy kredytowej. Dla tych przeszło tysiąca osób wiązało się to często z koniecznością wizyty w jednym z punktów obsłu-

gi Wrocławskiej Karty Miejskiej Urbancard. Jak odblokować kartę.

Instrukcja krok po kroku

Jeśli twoja plastikowa karta płatnicza została zablokowana w kasowniku w pojeździe komunikacji miejskiej podczas próby zakupu biletu, w prosty sposób możesz ją odblokować.

1. Wejdź w zakładkę „Historia biletów nabytych w kasownikach” na stronie www.urbancard.pl.

2. Wprowadź numer i datę ważności karty, aby ją zverifyfikować.

3. Pobierz całą historię biletów kupionych w kasownikach, i – w przypadku występowania zadłużenia – masz możliwość spłaty należności, odblokowując tym samym kartę płatniczą.

Trzy przyczyny

Przypadków zablokowania kart płatniczych w systemie Urbancard jest coraz mniej.

Większość z 1314 tegorocznych zdarzeń spowodowały trzy możliwe przyczyny:

- brak środków na karcie,
- przekroczenie limitu transakcji bezpinowych,
- przekroczenie limitu kwotowego dla transakcji bezpinowych.

Wcześniej Wrocław wprowadził, we współpracy z operatorem systemu, inne usprawnienia:

- maj 2021: umożliwienie pasażerom sprawdzenia historii nabytych biletów poprzez

stronę internetową www.urbancard.pl/historia,

- październik 2021: umożliwienie pasażerom sprawowania w kasowniku historii kupionych biletów,
- listopad 2021: umożliwienie wygenerowania na stronie internetowej Urbancard numeru token zbliżeniowej karty płatniczej (numer token jest niezbędny do rozpoczęcia spraw reklamacyjnych – wcześniej trzeba było się udać do biura obsługi klienta Urbancard).

Tramwaje wracają na Sępólno

W Wigilię – 24 grudnia – tramwaje linii 9, 17 i 33 powrócą na stałe trasy: przez most Szczytnicki, aleję Różyckiego i Paderewskiego. Linia zastępcza 709 zostanie zlikwidowana. Powrót tramwajów jest możliwy dzięki zakończeniu remontu przy skrzyżowaniu al. Kochanowskiego z al. Różyckiego, który trwał od 6 listopada i polegał na wymianie torów na 366-metrowym odcinku torowiska. Dodatkowo na przystanek Kochanowskiego powrócą autobusy: D, 111, 116, 121, 131, 151, 241, 259, 911 i 921.

Autobusy na Nowy Dwór pojadą inaczej

Trwa przebudowa ul. Rogowskiej – od 24 grudnia na pół roku trasy zmieniają autobusy: 124, 134, 142, 149 i 249. Linie 124 i 134 pojadą objazdami pomiędzy ul. Strzegomską a przystankiem Nowy Dwór (pętla) przez: Gubińską, Chociebuską, Zemską i Rogowską. 142 będą kursowały pomiędzy pętlą Kuźniki a ulicą Strzegomską objazdem przez: Gubińską, Chociebuską, Rogowską, Zemską, Żernicką, Chociebuską i Hermanowską. 149 pojadą objazdem ulicami Gubińską, Chociebuską, Rogowską, Zemską, Żernicką i Kołobrzeską. Podobną trasą pojadą nocne 249 pomiędzy ulicami Strzegomską a Żernicką.

Kolejny odcinek WOW otwarty

Od 20 grudnia można jeździć najnowszym odcinkiem Wschodniej Obwodnicy Wrocławia – pomiędzy Łanami a Długołęką. Ma mniej niż 10 km długości i jedną jezdnię z pasem w każdym kierunku. Drogowcy zostawili miejsce na dobudowanie kolejnej w przyszłości. Wzdłuż drogi jest nowa trasa rowerowa. Wcześniej, bo na początku grudnia, drogowcy oddali inny odcinek tej samej obwodnicy – od ul. Grota-Roweckiego do ronda w Żernikach Wrocławskich. Do wybudowania pozostał odcinek trzeci: od Grota-Roweckiego przez Wysocką do al. Karkonoskiej.

Wrocław chce więcej ekoautobusów

Komunikacja miejska jest jednym z priorytetów Wrocławia. Ten obszar jest rozwijany dwutorowo – z jednej strony intensywne inwestycje w nowoczesny tabor, budowa i modernizacja infrastruktury torowej, co przyczynia się do poprawy standardu i jakości usług miejskiego przewoźnika, z drugiej – rozwój oferty i unowocześnianie komunikacji aglomeracyjnej.

Redakcja

Wrocław stale inwestuje w rozwój komunikacji aglomeracyjnej. Tylko w 2022 roku miasto dopłaciło ok. 14 mln zł do 27 linii autobusowych aglomeracyjnych, które łączą Wrocław z 8 sąsiednimi gminami. Oferta w tym zakresie jest regularnie rozszerzana.

Dobra współpraca z sąsiadami

– O transporcie nie myślimy wyłącznie w granicach miasta, ale szerzej, w ujęciu aglomeracyjnym. Tylko harmonijne rozwijanie obu tych elementów może dać efekt w postaci dobrej oferty dla mieszkańców Wrocławia i aglomeracji – podkreśla Paulina Tyniec-Piszczyk, dyrektor Wydziału Transportu Urzędu Miejskiego Wrocławia. – Dobra współpraca z sąsiednimi gminami zachęca pasażerów do korzystania ze wspólnej oferty transportu publicznego. Tym samym dążymy do zmniejszania liczby aut indywidualnych, które codziennie wjeżdżają do Wrocławia z gmin ościennych – dodaje.

9 mln zł na Kolej Plus

Miasto dokłada się też do kolei – ważnego elementu całościowego systemu komunikacji aglomeracyjnej. 9 mln zł przeznaczonych będzie na program Kolej Plus,

w ramach którego uruchomiony zostanie Dworzec Świebodzki. Dodatkowe 3 mln zł pochłonie finansowanie infrastruktury towarzyszącej uruchomieniu linii kolejowej nr 292 łączącej Wrocław z Jelczem-Laskowicami. Na tej linii miasto finansuje wspólnie z samorządami Jelcza-Laskowic i Czernicy również połączenia kolejowe realizowane w ramach Dolnośląskich Kolei Aglomeracyjnych.

– Tylko na tę jedną linię wydaliśmy z tegorocznego budżetu blisko 770 tys. zł. Dodatkowo współfinansujemy także połączenia aglomeracyjne na innych kierunkach aglomeracyjnych, w tym do Kątów

Wrocławskich, Trzebnicy czy Żmigrodu. Ponadto, przy przystankach kolejowych na terenie miasta, tylko w tej kadencji samorządu, zbudowaliśmy 7 parkingów „parkuj i jedź”, których łączna wartość wynosi ok. 9,5 mln zł – wylicza dyrektor Tyniec-Piszczyk.

Czas na elektryki

Włodarze miasta skupiają się na kolejnych celach. Już w najbliższych miesiącach rozpisany zostanie nowy przetarg pn. „Świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez Gminę Wrocław na terenie Wrocławia oraz Gmin

Wisznia Mała, Długołęka, Czernica i Siechnice”. Po jego rozstrzygnięciu aż 32 proc. floty w aglomeracji stanowić mają pojazdy niskoemisyjne. Część z nich będzie o napędzie elektrycznym.

– Nasza współpraca z różnymi partnerami – władzami sąsiednich gmin oraz z przewoźnikami autobusowymi – układa się bardzo dobrze. Dowodem na to jest fakt, że co roku zwiększamy ofertę wspólnych linii autobusowych, a prace nad wspólnym biletem aglomeracyjnym na linii 9xx są zaawansowane. Pilotaż ruszy już w 2023 roku – zapowiada Tyniec-Piszczyk.

Wrocław przymierza się do kupna nowych autobusów, by powiększyć flotę o pojazdy niskoemisyjne

Budują nowe perony na Grabiszyńskiej

Prace przy budowie przystanków nie powodują ograniczeń w ruchu

Ruszyła budowa peronów wiedeńskich na przystankach Bzowa – Centrum Zajeżdźnia przy ul. Grabiszyńskiej. Na tym etapie prace prowadzone są wyłącznie w obrębie chodnika.

Redakcja

Budowa peronów wiedeńskich zwiększy komfort podróży pasażerów komunikacji miejskiej, zwłaszcza osób o szczególnych potrzebach.

Podniesienie jezdni do poziomu chodnika umożliwi wygodne dojeżdżanie do wagonu, jak też wsiadanie i wysiadanie z niego. Takie rozwiązanie przyczyni się również do spowolnienia ruchu i zwiększenia bezpieczeństwa pieszych.

Zakres prac obejmuje roboty drogowe, reorganizację nasadzeń zieleni, budowę odwodnienia, organizację ruchu zastępczego i docelowego. Wykonane zostaną: nawierzchnia przystanków wiedeńskich, chodniki i trasa rowerowa. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, inwestycja zakończy się za 4 miesiące. Koszt to ponad 1,6 mln zł.

Toczą się również prace projektowe nad przebudową przystanków „Hutmen”.

Jest zima, ale nikomu wcale nie musi być zimno

Nie wszystkie kryzysy można przewidzieć, ale do większości można się przygotować. W zimie największymi niebezpieczeństwami są wychłodzenie i niedożywienie. Dotyczy to nie tylko osób w kryzysie bezdomności, ale każdego z nas: bo źle się ubraliśmy, bo zasłabliśmy, bo jest awaria prądu...

■ Mirka Kuczkowska

Są trzy linie ochrony w takich sytuacjach. Pierwsza linia to bliscy, kolejna – sąsiedzi, a na końcu – służby i organizacje pomocowe.

Zagrzej się w zimnym domu

Jeśli w mieszkaniu temperatura powietrza spadnie poniżej 15 st. C, należy wspólnie z bliskimi podjąć kroki, które zapobiegą wyziębieniu organizmu.

Jak wskazuje Grzegorz Tymoszyk, zawodowy instruktor survivalowy, ratownik GOPR i prezes Fundacji Umbrella, w takiej sytuacji warto: ■ całą rodziną zgromadzić się w pomieszczeniu o najmniejszych oknach i spać blisko siebie, ■ ubrać się ciepło: założyć czapkę albo narzucić kaptur, nałożyć ciepłe skarpetki; do snu ubrać się na cebulkę, przykryć kocami, albo ubrać się lekko i przykryć dwiema kołdrami.

Zorganizuj się na mróz

Gdy jest mróz, lepiej unikać długiego przebywania na dworze. To jest podstawowa zasada. Na ten czas ogranicz załatwianie zbyt wielu spraw, a przed wyjściem z domu, sprawdź rozkład komu-

W mroźny dzień warto przed wyjściem z domu włożyć ciepłą czapkę i dobrze opatulić się szalikiem

nikacji miejskiej, aby długo nie czekać na przystanku.

■ **Ubierz się ciepło**, najlepiej na cebulkę. Jeśli możesz, najpierw załóż kurtkę puchową, a następnie płaszcz. Nie zapomnij o ciepłej bieliźnie, czapce i rękawiczkach (najcieplejszy jest model z jednym palcem). ■ **Szalikiem**

zasłoń usta, a idąc, oddychaj przez nos, aby ogrzać wdychane powietrze. ■ **Odsłoniętą część twarzy posmaruj** tłustym kremem z wazeliną. ■ **Zdejmij czapkę i rozepnij kurtkę w ciepłym**. Gdy wejdiesz do cieplejszego miejsca, np. autobusu, zdejmij czapkę i rozepnij kurtkę. W ten sposób dogrzejesz ciało ze-

wnętrznym ciepłem i unikniesz spocenia. W wilgotnej bieliźnie, nie utrzymasz ciepła, gdy znowu wyjdiesz na mróz. ■ Jeśli jest Ci bardzo zimno, **wejdź na 10-15 min do ciepłego miejsca**. W ten sposób odbudujesz ciepłotę ciała. ■ **Pamiętaj o ciepłym pożywieniu**, nawet jeśli ma to być tylko kanapka z herbatą.

Postaw na empatię

W czasie mrozu warto pomyśleć o tych wszystkich, którzy są w trudnej sytuacji życiowej. Reaguj, gdy zobaczysz zimą kogoś koczującego w pustostanach, domkach na ogródkach działkowych. Od razu dzwoni pod numer alarmowy 112 albo całodobowy dyżur Straży Miejskiej Wrocławia 986. Funkcjonariusze zaproponują noclegownię.

Jeśli jest pod wpływem alkoholu, przewiozą do Wrocławskiego Ośrodka Pomocy Osobom Nietrzeźwym.

– Zimą zwiększamy liczbę osób przyjmowanych do noclegowni o 30 proc. Oczywiście to tylko doraźne rozwiązanie, bo rano bezdomni muszą opuścić placówkę. Mamy jednak zasadę, że zimą nie odmawiamy schronienia – mówi Michał Szydłowski, wicedyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu.

Nie wszyscy chcą korzystać z pomocy instytucjonalnej. Dlatego o koczującej zimą osobie warto poinformować też streetworkerów np. z Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, dzwoniąc pod nr 800 292 137.

Pozarządowy Ostry Dyżur – skorzystaj już dziś

Działasz w organizacji pozarządowej lub grupie nieformalnej? Możesz skorzystać z bezpłatnej pomocy. Pozarządowy Ostry Dyżur pomoże Ci przygotować dokumenty zgodnie z aktualnymi przepisami, doradzi także w sprawach komunikacyjnych i promocyjnych. Ekspertiści podzielą się swoim doświadczeniem i wiedzą.

■ Maciej Wołodko

Dyżury ekspertów Dolnośląskiej Federacji Organizacji Pozarządowych w ramach projektu Pozarządowy Ostry Dyżur odbywają się trzy razy w tygodniu w dwóch biurach.

Jedno mieści się przy ul. Kołłątaja 31/1-2, a drugie – w Centrum na Przedmieściu przy ul. Prądyńskiego 39a we Wrocławiu. Oba czynne są w tych samych dniach i w czasie: we wtorki, środy

i czwartki w godz. 15-17.30. Poradzić się można również telefonicznie (pod numerem 699-858-391), e-mailem (dfop@dfop.org.pl) oraz w formule umówionych spotkań online.

Projekt Pozarządowy Ostry Dyżur powstał z inicjatywy dolnośląskich organizacji NGO i jest realizowany dzięki dotacji z Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, który jest finansowany z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Fun-

duszy Norweskich. Liderem działań jest Fundacja Merkury z Wałbrzycha w partnerstwie z Fundacją Dobrych Działań z Ząbkowic Śląskich oraz Lokalną Grupą Działania Kraśna Wzgórz Trzebnickich z Trzebnicy.

Jedną z organizacji udzielających

doradztwa jest Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych (DFOP). Zrzesza ona 243 organizacje z całego województwa.

Dzięki dofinansowaniu z budżetu Gminy Wrocław DFOP od 2020 roku prowadzi Centrum na Przedmieściu (w tym Centrum Dialogu

Obywatelskiego i Centrum Kulturalne).

To miejsce otwarte na dialog i współpracę, wzmacniające potencjał obywatelski i aktywizujące lokalne społeczności.

Aktualne informacje o działaniach DFOP oraz organizacji członkowskich znajdziecie na profilu FB: www.facebook.com/dfop.org.

➤ **Więcej o projektach DFOP – zajrzyj na www.dfop.org.pl.**

Bez fajerwerków też można bawić się wystrzałowem

Chociaż Wrocław nie strzela, żeby w sylwestra nasi czworonożni pupile mogli wejść w nowy rok w spokoju, to nie oznacza, że nie bawi się z pompą. Hucznych imprez będzie bez liku: dwie na Tarczyński Arena – dla dorosłych i dzieci, w operze dla melomanów, a w DCF-ie i Kinie Nowe Horyzonty dla wielbicieli X muzy.

Redakcja

Choć na razie żyjemy przygotowaniami do świąt, warto zorientować się także, co we Wrocławiu można robić w sylwestra. Jeśli nie ma jeszcze planów, skorzystajcie z naszych podpowiedzi.

Dla dużych i małych

W ostatni wieczór tego roku na Tarczyński Arena odbędą się aż dwie imprezy sylwestrowe – dla dorosłych i dla dzieci.

Bal dla dorosłych rozpocznie się o godz. 20. W Strefie VIP przewidziano imprezę aż na 950 osób! W ofercie ciepłe i zimne posiłki, napoje, muzyka na żywo i zabawa do rana. Atrakcje dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat przewidziano od godz. 19 w sobotę do godz. 12 w niedzielę. Szczegóły: tarczynskiarenawroclaw.pl.

Z wysokiego c

W Operze Wrocławskiej na uroczystej gali zaśpiewają trzej tenorzy – Rafał Bartmiński, Giorgi Sturua i Tadeusz Szlenkier. Wykonają najśłynniejsze arie operowe świata z dzieł Verdiego, Pucciniego, Bizeta, Moniuszki. Początek: 31.12, godz. 19. Bilety

Nowy 2023 rok można powitać na wiele sposobów – najlepiej wybrać taki, który nas naprawdę ucieszy

w cenie od 60 do 350 zł do kupienia na www.opera.wroclaw.pl.

A może teatralnie

Wrocławskie teatry przygotowały natomiast sylwestrowe spektakle. Współczesny 31.12 na godz. 20 zaprasza na „Wyskubki”, Polski o tej samej godzinie na „Okno

na parlament” i recital Mariusza Kiljana, a Komedia o godz. 19 – na „Rubinowe gody”. Szczegóły znajdziecie na wroc.city/SylwesterKultura.

Filmowa uczta

DCF i Kino Nowe Horyzonty także zapraszają na wspólne witanie

nowego roku. DCF od godz. 18.30 (oprócz filmowej uczty wspólne toasty), a Kino NH od godz. 20 (między seansami będzie muzyka na żywo i przekąski).

Na mieście

Sylwestrowe szaleństwo ogarnęło także restauracje, kluby muzycz-

ne, a nawet kluby fitness, które organizują nocne imprezy. Warto więc zajrzeć na stronę swoich ulubionych miejsc.

Sylwestra będzie można spędzić także na jarmarku bożonarodzeniowym. W sobotę 31.12 w kramach sprzedaż potrwa do godz. 17, ale stoiska z grzany winem i jedzeniem będą czynne do najważniejszej północy w roku, a także przez trzy pierwsze godziny 1 stycznia 2023 r.

Wrocław nie strzela

Każdy, kto ma w domu zwierzę, doskonale wie, jak bardzo boi się ono, gdy za oknami wybucha petardy. Zwierzęta reagują na hałas ucieczką. W domu chowają się w kąt. Na dworze potrafią przerażone gnać przed siebie. Na hałas źle reagują także małe dzieci i osoby starsze. Wrocław od 2015 roku apeluje, aby zrezygnować z fajerwerkowego szaleństwa lub ograniczyć się do kilku minut przywitania Nowego Roku. A i to z ostrożnością, bo materiały pirotechniczne mogą być niebezpieczne zarówno dla odpalającego, jak i jego otoczenia.

➤ Więcej na wroc.city/SylwesterWroclaw

Chrupiące i efektowne róże na domówkę i karnawał

Jeśli sylwestrową noc postanowiliśmy spędzić w domu, zadbajmy, aby na stole pojawiło się smaczne jedzenie. Od naszej czytelniczki dostaliśmy przepis na karnawałowe róże. Smacznego!

Róże to bardziej efektowna odmiana znanych nam chrustów.

Składniki (na 20 porcji)

- ok. 250 g mąki plus do posypania blatu
- 4 żółtka
- 20 g masła
- 10 g spirytusu
- 100 g śmietany 18%
- szczypta soli
- 1 roztrzepane białko do posmarowania ciasta
- 400 g oleju do smażenia
- cukier puder do posypania
- dżem wedle uznania (wiśniowy, malinowy, truskawkowy)

Sposób przygotowania

Do naczynia wsypać mąkę, dodać żółtka, masło, spirytus, śmietanę i sól. Wyrabiać mikserem przez ok. 1–2 minuty.

Z ciasta uformować kulę. Błat posypać mąką i następnie rozwałkować ciasto na grubość ok. 1 mm. Wyciąć krążki formami (np. kubkiem, szklanką) o średnicy: 8 cm, 6,5 cm, 5 cm. Każdy krążek naciąć nożem od środka do zewnętrznej krawędzi, tak żeby nie przecinać środka. Zrobić kilka nacięć (4–6). Środek największego kółka posmarować roztrzepanym białkiem, na wierzchu ułożyć średniej wielkości krążek, tak aby miejsca nacięć nie pokrywały

się. Środek docisnąć palcem i posmarować białkiem. Na wierzchu ułożyć najmniejsze kółko, środek docisnąć, aby wszystkie warstwy połączyły się i powstało małe zagłębienie. Czynności powtórzyć dla pozostałego ciasta.

Na kuchence w garnku lub głębokiej patelni rozgrzać olej. Każdą różę smażyć najpierw najmniejszym kółkiem do dołu (ok. 1–2 min), później przewrócić i smażyć jeszcze przez 1–2 min na złocisty kolor. Odsączyć z nadmiaru tłuszczu na talerzu wyłożonym ręcznikiem papierowym.

Ostudzone róże posypać cukrem pudrem, a środek ozdobić połową łyżeczki dżemu.

Mała Bianka uwielba róże karnawałowe, które robi jej mama Diana

Budowa trzech wielkich inwestycji na finiszu

Mimo pandemii i inflacji Wrocław nie zwalnia tempa. Konsekwentnie realizuje wielkie inwestycje. Prace często wiążą się z utrudnieniami w ruchu, ale niebawem mieszkańcy odetchną z ulgą, bo ekipy remontowe już finiszują. W przyszłym roku wrocławianie zyskają dwie nowe linie tramwajowe: na Nowy Dwór i przez Popowice. Zakończą się także prace przy rozbudowie ul. Kosmonautów, głównej arterii prowadzącej na Leśnicę. Kiedy ich otwarcie?

Prace przy budowie Trasy Autobusowo-Tramwajowej na Nowy Dwór idą pełną parą i wszystko wskazuje na to, że w wakacje 2023 roku będzie gotowa. To największa inwestycja komunikacyjna od 1949 roku, kiedy to powstała linia tramwajowa na Leśnicę.

Większość prac zakończona

Cała Trasa Autobusowo-Tramwajowa to łącznie aż 7 km nowych torowisk. Poprowadzi z pl. Orłąt Lwowskich przy dworcu Świebodzkim do pętli przy stacji kolejowej Wrocław Nowy Dwór. Budowana jest od września 2019 roku. Przypomnijmy, że dotychczas oddano do użytku odcinek o długości blisko 2 km (w czerwcu 2021 r.). Tramwaje jeżdżą od pl. Orłąt Lwowskich do ul. Śrubowej i dalej do pętli przy Wrocławskim Parku Przemysłowym. Nowe przystanki tramwajowo-autobusowe powstały na wysokości dawnego dworca Marchińskiego przy ul. Smoleckiej oraz Robotniczej na wysokości ul. Śrubowej.

TAT to jednak nie tylko budowa przystanków i torowiska, ale także: budowa wiaduktu nad ul. Smolecką i Robotniczą, dróg rowerowych, chodników, przebudowa sieci podziemnych, nasadzenie kilkuset drzew oraz budowa stacji prostownikowej, czyli elektrycznego serca całej inwestycji. To tu będzie przetwarzany prąd dla tramwajów sunących po szynach na linii łączącej centrum miasta z pętlą przy stacji kolejowej Wrocław Nowy Dwór.

To już ostatni odcinek TAT

Teraz trwa ostatni etap prac. Na ul. Rogowskiej układane są tory

Ulica Kosmonautów po przebudowie (widok w kierunku Leśnicy). W prawo skręcamy w ulicę Fieldorfa, a w lewo skręcimy w aleję Stabłowicką

(ok. 2 km), budowana jest pętla tramwajowa w pobliżu stacji kolejowej Wrocław Nowy Dwór, a przy niej powstanie Park&Ride dla 70 samochodów.

– To jest ostatni odcinek tej trasy. Na przełomie roku chcemy zakończyć odcinek od pętli do ul. Zemskiej. Na pętli ułożone są już podbudowy, przebudowane sieci, montowane jest torowisko. Najistotniejszy fragment to ten od samej pętli do ul. Zemskiej,

gdzie w tej chwili trwają prace związane z budową nawierzchni asfaltowej – podkreśla Wojciech Kaim, kierownik projektu z Wrocławskich Inwestycji.

Olbrzymie wsparcie z UE

Całą trasę TAT pojedziemy w 2023 roku (trzeci kwartał). Dzięki tej trasie w ok. 20 minut będzie można dotrzeć tramwajem z Nowego Dworu do centrum miasta. To jedna z największych, ale i najdroższych inwestycji w powojennej historii miasta. Kwota robi wrażenie – to ponad 390 mln

zł! Z tego ponad 182 mln zł to dofinansowanie z Unii Europejskiej. Prace nadzoruje spółka Wrocławskie Inwestycje.

Tramwajem przez Popowice

Blisko końca jest także budowa linii tramwajowej przez Popowice. Planowe jej uruchomienie to drugi kwartał 2023 r. Nowa trasa będzie zaczynać się na skrzyżowaniu ulic Dmowskiego, Jagiełły i Mieszczkańskiej, dalej poprowadzi przez most Dmowskiego, ul. Długą, Starogroblową i Popowicką, aż do skrzyżowania z Milenijną i Pilczycką. Tam połączy się z torami prowadzącymi przez Kozanów do pętli przy Tarczyński Arena.

Prace są już na ostatniej prostej. Przebudowane zostało skrzyżowanie ulic Dmowskiego i Jagiełły. Zostało ułożone już torowisko, trakcja tramwajowa wykonana jest w 75 proc., a w 80 proc. zostały przebudowane chodniki, drogi rowerowe i posadzona zielen. Na moście Dmowskiego trwają właśnie prace pod ułożenie torowiska na przeprawie. Natomiast wzdłuż ul. Długiej ekipy remontowe kończą budować chodniki i drogi rowerowe. W planach jest jeszcze

dokończenie przystanków tramwajowych i tramwajowo-autobusowych. Montowana jest również sieć trakcyjna i trwają intensywne prace przy konfiguracji sygnalizacji świetlnej.

Nowe torowisko poprawi dojazd do centrum mieszkańcom Szczepina, Popowic, Kozanowa i Maślic, ale także nowych osiedli, które powstają w rejonie ul. Długiej i Popowickiej. W sumie powstanie prawie 4 km nowego torowiska, a przy nim 31 przystanków, w tym 21 – nowych. Wybudowanych lub zmodernizowanych zostanie 5,4 km dróg i 5,7 km tras rowerowych, a także 17 skrzyżowań.

Koszt tej inwestycji to ok. 222 mln zł, z czego część jest współfinansowana z Unii Europejskiej (75,7 mln zł).

Drużyna część obwodnicy Leśnicy

Oś Zachodnia to kolejna wielka inwestycja Wrocławia. Ma odciążyć osiedle Leśnica od nadmiernego ruchu drogowego. Część obwodnicy Leśnicy jest już gotowa,

ale na razie od zachodu można tamtędy dojechać tylko do lotniska i Autostradowej Obwodnicy Wrocławia.

Po wybudowaniu Osi Zachodniej, która składa się z dwóch zadań – przebudowy ul. Kosmonautów na odcinku od kąpieliska Glinianki do skrzyżowania z ul. Fieldorfa oraz budowy al. Stabłowickiej, czyli kolejnego fragmentu obwodnicy Leśnicy – zachodnia część miasta zostanie odkorkowana.

Ulica Kosmonautów modernizowana jest na odcinku 2,2 km. Po zakończeniu prac zmieni się nie do poznania. Będzie poszerzona do czterech pasów, powstaną trasy rowerowe, a nowe torowisko będzie zielone. Co ważne – kierowcy, którzy wyjeżdżają z Wrocławia, będą mogli ominąć Leśnicę.

Inwestycja zostanie wykonana za 181,5 mln zł. I w tym przypadku ogromny wkład pochodzi ze środków unijnych – blisko 134 mln zł. Prace powinny zakończyć się w trzecim kwartale 2023 r.

**392
mln zł**

unijne dofinansowanie tych trzech inwestycji łącznie

**793
mln zł**

całkowity koszt budowy trzech nowych tras

INWESTYCYJNY BOOM WE WROCŁAWIU

Nowe drogi, szkoły, przedszkola, baseny, a nawet mosty. Wrocław sukcesywnie dba o rozbudowę miasta i jego estetykę. Wszystko oczywiście z myślą o mieszkańcach – aby żyło im się coraz lepiej w stolicy Dolnego Śląska. Zobacz przegląd największych inwestycji, które właśnie są realizowane. Większość z nich zakończy się już w przyszłym roku.

Paulina Czarnota

Aleja Wielkiej Wypsy 234 mln zł

234 mln zł kosztuje budowa Alei Wielkiej Wypsy. W jej ramach powstają dwa nowe mosty: nad Odrą i nad Oławą. Pierwszy z nich, tzw. most Wschodni, ma 700 m, drugi zaś 350 m długości. Inwestycja połączy obwodnicę

AAWW: most połączył dwa brzegi Odry

śródmiejską przy wiadukcie na skrzyżowaniu al. Armii Krajowej i ul. Krakowskiej z Biskupiną oraz Sępólnem. Rozbudowany został wiadukt nad ul. Krakowską i wybudowane zostały kolejne nad ulicami: Wilczą, Międzyrzeczą i Wittiga. Konieczne jest także przebudowanie skrzyżowań z ul. Olszewskiego, Dembowskiego i Mickiewicza. Gotowa jest już jezdnia między Dembowskiego i Olszewskiego. Nowa trasa ułatwi mieszkańcom Wielkiej Wypsy wyjazd do innych rejonów miasta. Skorzystają też mieszkańcy południowego Wrocławia, którzy nie będą już musieli jechać w korkach przez centrum i most

waldzki. AWW będzie miała 3,4 km długości. Powstanie również 12,5 km chodników i 9,5 km dróg rowerowych. Nową trasą pojedziemy za rok.

Mosty Pomorskie ponad 70 mln zł

Remont mostów Pomorskich rozpoczął się w marcu 2020 r. Inwestycja kosztuje ponad 70 mln zł.

Według planów prace mają zakończyć się w pierwszym kwartale 2023 r. Przeprawy zostały zamknięte dla samochodów i komunikacji miejskiej, a dla pieszych dostępne są w ograniczonym zakresie. Prace objęły sieci podziemne, dzięki czemu z mostów zniknęły szpeczące rury. Odnowione zostały także skrzyżowanie z ul. Księcia Witolda. Na moście południowym odtworzono stylowe latarnie na wieżyczkach. Wzrok przykuwają również odrestaurowane baszty. Położona została tam już nowa nawierzchnia jezdni. Nowy asfalt pokrył też przystanki wiedeńskie, które

Tak będzie wyglądała ul. Pomorska

powstają między przeprawami. Co ciekawe, asfalt, zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków, będzie w dwóch odcieniach. Na przeprawie północnej tradycyjny, ciemny, natomiast na południowej jaśniejszy. Wykonawca zasadzi w sąsiedztwie mostów drzewa i krzewy. – Ma to korespondować z pięknymi odrestaurowanymi na tej przeprawie piaskowcami – wyjaśnia Krzysztof Świercz z Wrocławskich Inwestycji.

Remont ul. Pomorskiej i pl. Staszica 66,4 mln zł

Pod koniec wakacji rozpoczęła się przebudowa ul. Pomorskiej i sąsiedniej części pl. Staszica. Prace przy tej inwestycji mają potrwać do pierwszego kwartału 2024 r. To wielkie zadanie inżynierskie. Jego koszt to ponad 66,4 mln zł. Inwestycja jest dofinansowana z rządowego programu Polski Ład.

– Obejmuje kompleksową przebudowę sieci kanalizacyjnych, wodociągowych, energetycznych, gazowych. Przebudowę jezdni na odcinku ok. 1,2 km oraz skrzyżowań

Kończy się przebudowa mostów Pomorskich

Pomorska – pl. Staszica i pl. Staszica – Łowiecka, budowę 1,1 km nowego torowiska, które będzie zabudowane i wykorzystywane także przez autobusy. Powstanie też ok. 1,8 km nowych dróg dla rowerów. Nowe chodniki i perony przystankowe, 10 przejść dla pieszych oraz przejazdów rowerowych – wylicza Wojciech Kaim, kierownik projektu z Wrocławskich Inwestycji.

Na wysokości parku Staszica powstaną dwa przystanki dla komunikacji, a nowe przystanki wieńskie zostaną wybudowane na ul. Pomorskiej przy wlocie na pl. Staszica. Zasadzone zostaną nowe drzewa i krzewy, utworzone ogrody deszczowe.

Wzgórze Partyzantów 27 mln zł

W centrum miasta, w odrestaurowanym Bastionie Sakwowym przy ul. Piotra Skargi, niedługo znów zacznie tętnić życie. Wiosną tego roku rozpoczął się jego remont – w końcu to zabytkowe miejsce i teren wokół odzyska swój dawny blask. Prace są wykonywane pod okiem konserwatora zabytków. Mają zakończyć się jesienią 2023 r. Inwestycja obejmie trzy zadania: remont Pawilonu Perystylowego, gdzie dawniej mieścił się klub Reduta (renowacja elewacji, odrestaurowanie sali kolumnowej o pow. 200 mkw., pomieszczeń technicznych, zaplecza sanitarnego i szatni), kolumnady (odrestaurowanie posadzek, sklepień, ścian z malowidłami, schodów, zabytkowych oświetleń z balustradami i tarasu z kolumnadą) wraz z podziemiami (powstanie kawiarni, bufet, sanitariaty) oraz placu z fontanną. Remont kosztować będzie niemal 27 mln zł. Wrocław otrzymał dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości prawie 19 mln zł. Na razie nie będzie odbudowywana glorieta, która przed wojną wieńczyła wzgórze. Ale jest szansa, że zostanie

PRZED

Wzgórze Partyzantów

PO

odtworzona w przyszłości, kiedy znajdą się na to dodatkowe środki.

Szkoły i przedszkola w budowie

Nie tylko trwają remonty i budowy dróg, mostów, zabytków, ale także placówek edukacyjnych. Wydatki na edukację stanowią największą część wrocławskiego budżetu. W ostatnich czterech latach zwiększyła się liczba miejsc w żłobkach, przedszkolach i szkołach. Miasto wyremontowało i rozbudowało też te istniejące. W latach 2019–22 w przedszkolach powstały 4443 nowe miejsca dla maluchów, a w najbliższych dojdzie ich jeszcze około dwóch tysięcy.

Miasto nie tylko remontuje, ale i stawia nowe obiekty edukacyjne. Trwa budowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Asfaltowej. To będzie jedna z największych szkół we Wrocławiu. Pomieści 1000 uczniów i 200 przedszkolaków. – Będzie to

bardzo nowoczesna, 8-oddziałowa placówka z węzłami sanitarnymi, salą rekreacyjną, kuchnią, jadalnią i pomieszczeniami administracyjnymi oraz gospodarczymi, a także z ekologicznym, zielonym dachem. Budowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego kosztować będzie ok. 48 mln zł – podkreśla Bartosz Nowak z Zarządu Inwestycji Miejskich.

Powstaną klimatyzowane 44 sale lekcyjne, trzy sale gimnastyczne, boiska zewnętrzne i bieżnia. Do tego salka korekcyjna i gabinet dentystryczny. In-

machem – inwestycją edukacyjną jest budowa ZSP przy ul. Cynamonowej. Budowa pochłonie 87 mln zł. To najdroższa budowa placówki edukacyjnej w historii Wrocławia. Mieszkańcy Lipy Piotrowskiej, Władawy czy Świnar już czekają na jej otwarcie. Nowoczesna szkoła dla 1000 uczniów będzie miała klimatyzowane 32 sale lekcyjne, cztery sale komputerowe, dwie sale do nauki języków obcych, świetlicę, bibliotekę z czytelnią i kuchnię z jadalnią. W części przedszkolnej dla 200 dzieci powstanie 8 sal, a dla najmłodszych wydzielono też dodatkowe pomieszczenie na drzemkę. Oprócz tego: duża sala rekreacyjna, gabinet logopedy, toaleta dla niepełnosprawnych z przewijakiem dla niemowląt, a także zewnętrzne WC dla dzieci bawiących się na placu zabaw. Zakończenie inwestycji zaplanowano na 2024 r.

W najbliższym roku do użytku ma zostać oddane przedszkole przy al. Hallera. Placówka będzie miała 8 sal dy-

daktycznych, salę wielofunkcyjną, salę do zajęć terapeutycznych, kuchnię, toalety oraz pomieszczenia magazynowe i administracyjne. Koszt to ok. 15 mln zł.

Więcej aquaparków

Oprócz modernizacji i rozbudowy aquaparku przy ul. Borowskiej, miasto buduje kolejne baseny. Latem tego roku otwarto przy ul. Polnej na Brochowie nowy kompleks basenów ze strefą saun. W tym roku zaczęła się też budowa aquaparku przy ul. Wilanowskiej na Zakrzowie. Ma kosztować ok. 40 mln zł, a mieszkańcy skorzystają z niego pod koniec 2023 r. Obiekt będzie bliźniaczko podobny do tego na Brochowie. Pojawi się w nim basen sportowy o wymiarach 25 x 14,5 m i głębokości od 1,3 do 1,8 m, a także basen do nauki pływania, basen z hydromasażem i otwarty sezonowo basen zewnętrzny, który będzie miał także część brodzikową.

Otwarcie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Asfaltowej planowane jest na wrzesień 2023

➔ Zobacz remont mostów Pomorskich na filmie

Tramwajem pojedziemy na Nowy Dwór i Swojczyce

W przyszłym roku budżet inwestycyjny Wrocławia wyniesie 940 milionów złotych. Z tego 518 milionów złotych zostanie przeznaczonych na zadania związane z transportem i łącznością. Jakie inwestycje komunikacyjne zakończą się w 2023 roku, a które czekają w kolejce? Odpowiedzi szuka Paulina Czarnota w rozmowie z Elżbietą Urbanek, dyrektor Departamentu Infrastruktury i Transportu Urzędu Miejskiego Wrocławia.

TOMASZ HOŁOD

Na Wielkiej Wyspie trwa budowa nowych mostów Chrobrego, która kosztuje ponad 70 mln zł. Skorzystają z niej nie tylko kierowcy samochodów, ale również pojadą tędy tramwaje. Przeprawa umożliwi przedłużenie linii tramwajowej z obecnej pętli na Sępolnie do nowej, która ma powstać przy osiedlu Olimpia Port na Swojczycach

”

Elżbieta Urbanek
dyrektor Departamentu
Infrastruktury i Transportu
w Urzędzie Miejskim Wrocławia

Mamy we Wrocławiu kumulację inwestycji. Budowa tras tramwajowych na Nowy Dwór i przez Popowice, wielki remont mostów Pomorskich i ul. Pomorskiej, budowa Alei Wielkiej Wyspy czy poszerzenie jednej z najbardziej zakorkowanych dróg w mieście – ul. Kosmonautów prowadzącą na Leśnicę. Wrocławianie w wielu miejscach stoją w korkach. Dlaczego tyle inwestycji powstaje w tym samym czasie?

Obecna kumulacja prac zależy od wielu czynników. Musimy pamiętać, że mówimy o inwestycjach, które są czasochłonne i toczą się nawet przez kilka lat, a razem z przygotowaniem dokumentacji projektowej jeszcze dłużej. Ogromny wpływ na terminy realizacji zadań ma z pew-

nością możliwość pozyskania środków zewnętrznych – z Unii lub rządu – a pozyskanie dofinansowania wyznacza terminy wykonania i rozliczenia zadań. Mamy świadomość, że potrzeby Wrocławia są ogromne i staramy się je w miarę możliwości realizować. Wiemy, jak dużo należy jeszcze zrobić, ale finanse samorządów nie są nieograniczone. Dlatego też trzymamy się zasady, że jeśli można sięgnąć po zewnętrzne pieniądze, zawsze to robimy.

Jak pandemia i wojna w Ukrainie wpłynęły na realizację inwestycji?

W ostatnim czasie, z uwagi na pandemię, istotne dla nas było utrzymanie tempa inwestycyjnego, wynikającego z potrzeby poprawy koniunktury i dbałość o lokalnych przedsiębiorców. Nie bez znaczenia jest fakt, że pandemia wywarła pewien wpływ na terminy realizacji inwestycji – chociażby przez zakłócenia łańcuchów dostaw. Po pandemii przyszła wojna w Ukrainie, która również wpłynęła na naszych wykonawców, którym okresowo brakowało rąk do pracy. Dlatego też niektóre inwestycje toczą

się dłużej niż pierwotnie zaplanowaliśmy. Dokładamy jednak wszelkich starań, aby wdrażane organizacje ruchu zastępczego pozwalały na utrzymanie płynności ruchu i przede wszystkim, żeby na siebie nie oddziaływały. Stąd koordynacja zadań i ich układanie w taki sposób, aby zapewnić maksymalny komfort mieszkańców, pomimo generowanych przez remonty trudności.

Kiedy zakończą się te utrudnienia? I co zmieni się w życiu mieszkańców? Czy te inwestycje gwarantują mniejsze korki w mieście, a co za tym idzie – szybsze dotarcie do pracy, domu, szkoły?

W przyszłym roku planujemy zakończenie większości zadań, które najmocniej wpływają na ruch w mieście: oddamy trasę tramwajową przez Popowice, TAT na Nowy Dwór. Zakończą się prace nad drugim etapem obwodnicy Leśnicy. Oddamy mosty Pomorskie. Zakończą się też prace na mostach Chrobrego. Najważniejsze dla poprawy drożności w mieście są inwestycje związane z poprawą dostępności komu-

nikacji zbiorowej. Główną przyczyną korków we Wrocławiu jest nadmiar pojazdów. Istotny wzrost liczby samochodów na ulicach możemy ograniczać przez zmianę przyzwyczajęń, promowanie transportu publicznego zamiast indywidualnego, przez inwestycje w komunikację zbiorową. Niemniej ważne jest rozwijanie infrastruktury przyjaznej pieszym i rowerzystom. Wszystkie te działania mają doprowadzić, żeby każdy miał wybór innego środka transportu niż własny samochód i żeby ten wybór był równie atrakcyjny. Stąd tak liczne inwestycje w poprawę dostępności komunikacji zbiorowej, inwestycje służące rozwojowi ruchu rowerowego i ułatwienia dla pieszych.

Mimo inflacji Wrocław nie zwalnia tempa. W przyszłym roku oprócz kontynuacji realizowanych inwestycji zaplanowane są też nowe. Która z nich będzie flagowym zadaniem Wrocławskich Inwestycji w 2023 roku?

W przyszłym roku największym wyzwaniem będą prace nad budową wydzielonej jezdni komunikacji zbiorowej na Jagodno we

Wrocławiu, na którą otrzymaliśmy dofinansowanie z Programu Inwestycji Strategicznych. Niemniej jednak, rozpocznie się też dużo mniejszych, równie ważnych dla mieszkańców realizacji, szykujemy też liczne dokumentacje projektowe. Czekamy na informacje o rozstrzygnięciach naszych licznych zgłoszeń do finansowania zewnętrznego, budowa wydzielonej trasy komunikacji zbiorowej na osiedle Maślice, budowa trasy tramwajowej od Sępolna do Swojczyc wraz z budową nowych mostów Chrobrego, budowa Alei Północnej na odcinku od ul. Poświęckiej do ul. Bolesława Krzywoustego we Wrocławiu. Uzyskanie dotacji pozwoli nam na szybsze rozpoczęcie inwestycji, które pomimo przejściowych utrudnień, efektywnie przyczynią się do poprawy jakości życia we Wrocławiu.

PRZEDMIEŚCIE ŚWIDNICKIE

Wiosną będzie zielono na skwerze u Niemena

Skwer Czesława Niemena u zbiegu ulic Stawowej i Bogusławskiego zmieni się nie do poznania. Przybędzie zieleni i miejsc do odpoczynku. Z odnowionego skweru wrocławianie skorzystają już wiosną przyszłego roku.

Bartosz Moch

Skwer Niemena ma zmienić się już wkrótce. Właśnie szykowany jest przetarg, a prace powinny rozpocząć się jeszcze zimą. Zarząd Zieleni Miejskiej zapowiada prawdziwą metamorfozę.

Nowa zieleni i alejki

Na skwerze wytyczone i zagospodarowane będą nowe alejki, ustawione ławeczki, zamontowane zostaną także oświetlenie. Nie zabraknie też nowych nasadzeń, zwłaszcza bylin. Na odnowionym skwerze na Przedmieściu Świdnickim powinniśmy wypocząć już na wiosnę 2023 r.

Wiosną na skwerze Niemena będzie można posiedzieć może nie pod papugami, ale pod drzewami na pewno

Skąd Niemen nad Odrą?

Zieleniec u zbiegu ulic Stawowej i Bogusławskiego otrzymał nazwę Czesława Niemena w 2021 r. – Lokalizacja skweru nie jest przypadkowa. W pobliżu znajdują się Teatr Muzyczny Capitol

i skwer Wojciecha Młynarskiego – uzasadniał ten pomysł Jacek Barski, dyrektor Departamentu Strategii i Rozwoju Miasta UMW.

Czesław Niemen, właściwie Czesław Juliusz Niemen-Wydrzycki (1939–2004) to jeden z najważ-

niejszych polskich kompozytorów i wokalistów, multiinstrumentalista i autor tekstów piosenek. Jego największe przeboje to „Dziwny jest ten świat”, „Czy mnie jeszcze pamiętasz”, „Pod papugami” i „Sen o Warszawie”.

ZACISZE-ZALESIE-SZCZYTNIKI

Komu gustowna willa z wieżyczką i oranżerią?

Zjawiskowa willa przy ul. Parkowej jest do kupienia. Do niedawna w budynku na Zaciszu działał pięciogwiazdkowy hotel GRAPE. Nowy właściciel będzie mógł się cieszyć basenem, oranżerią i ogromnym ogrodem. Potrzeba tylko, bagatela, 35 mln zł.

Hotel GRAPE działał w tym pięknym zabytku do ubiegłego roku

Tomasz Wysocki

Willi przy ul. Parkowej 8 we Wrocławiu to jeden z najładniejszych budynków w tej części miasta. Ma zabytkowy charakter, mimo że z oryginalnej budowli sprzed ponad stu lat ocalała tylko wieża i część elewacji.

Pierwszy budynek – parterowy na wysokim podpiwniczeniu i z poddaszem, stanął w tym miejscu w roku 1877. Zamieszkał w niej ówczesny radny miasta Breslau Wilhelm Echhardt. W 1911 r. obiekt rozbudowano. Dobudowano piętro i malowniczą wieżyczkę. W 1931 roku mieścił się w niej dom opieki. W czasie wojny zdewastowana. W latach 2009–12 przeszła generalną renowację, w trakcie której pod

okiem konserwatora zabytków została rozebrana i wzniesiona na nowo z wykorzystaniem nowych technologii. Efekt był nadzwyczajny.

W okazałej willi urządzono 5-gwiazdkowy hotel GRAPE. W budynku o powierzchni ponad 1,2 tys. mkw. zaaranżowano 13 apartamentów na dwóch kondygnacjach, przestronną restaurację, oranżerię i strefę SPA. Budynek stoi na działce o powierzchni blisko 3,5 tys. mkw. Obok willi jest dwukondygnacyjny pawilon. Na 120 m urządzono odrębne mieszkanie z salonem i kuchnią na parterze oraz dwoma sypialniami i łazienką na piętrze.

➤ Obejrzyj zdjęcia wewnątrz na wroc.city/WillParkowa

Psie Pole: kalendarz dla mieszkańca

Rada Osiedla Psie Pole-Zawidawie informuje, że kalendarz osiedla na rok 2023 jest już prawie gotowy i niebawem trafi do drukarni. – Trudno nam w tej chwili określić, ile czasu zajmie druk i kiedy kalendarze dotrą do naszej siedziby, ale jak tylko to się stanie, to będziemy dawać znać – piszą radni na Facebooku. Kalendarz będzie można odebrać bez żadnej opłaty. W tym roku znajdą się w nim prace z organizowanego przez RO Psie Pole-Zawidawie konkursu artystycznego. Siedziba rady mieści się przy ul. Bolesława Krzywoustego 284.

Mikołaj dla dzieci z Kowal 22 grudnia

Na Kowalach będzie można spotkać osiedlowego św. Mikołaja! Tuż przed świętami w czwartek 22.12 św. Mikołaj z prawdziwą białą brodą rozda dzieciom prezenty, a dorośli będą mogli ogrzać się przy barszczyku i pośpiewać koledy. Gdzie? W Centrum Aktywności Lokalnej, ul. Ełcka 34, początek – godz. 17.

Uwaga! Lisy grasują wieczorem na Gaju

Na osiedlowej grupie na Facebooku „GajOnline Osiedle Gaj Wrocław” mieszkańcy w ostatnich dniach informują o napotkanych na parkingach, ulicach i chodnikach lisach, przy centrum handlowym Ferio Gaj i SP nr 90 przy ul. Orzechowej. Lisów bać się nie musimy, najważniejsze, by ich nie zaczepiać i nie prowokować. A w przypadku spotkania rannego lisa, wezwać pomoc. Wydział Środowiska i Rolnictwa UMW zapewnia prowadzenie pogotowia interwencyjnego ds. dzikich zwierząt. Całodobowo infolinię obsługuje Centrum Zarządzania Kryzysowego: 71 770 22 22. Zgłaszać należy sytuacje, w których zwierzę jest ranne i trzeba udzielić mu pomocy lub stanowi zagrożenie. Jeśli to zwykłe spotkanie z dzikim w mieście – dajmy mu odejść i nie wchodźmy sobie w drogę.

WROCŁAW NASZYM WSPÓLNYM DOMEM

W listopadzie ruszyła w naszym mieście kampania pod hasłem „Szacunek, wdzięczność, wspólnota”. Przygotował ją Wydział Promocji Miasta i Turystyki. Jest finansowana przez UNICEF. Dzięki niej mogliśmy poznać inspirujące historie pięciu kobiet z Ukrainy. Żyją i pracują w Polsce. Przybyły do Wrocławia po wybuchu wojny. Przeczytajcie, jak sobie radzą.

Alla, ekonomistka, w Polsce pracuje w biurze rachunkowym

Przyjechała do Wrocławia z miasteczka Berdyczów pod Kijowem. Tam się uczyła, miała dom, pracę i rodzinę. Pracowała w Urzędzie Miejskim jako ekonomistka. W Berdyczowie mieszkają jej brat i mama.

”Podróż miała zająć 12 godzin, ale jechaliśmy dwa dni, z czego jeden dzień spędziliśmy na granicy. Nigdy wcześniej nie byłam w Polsce. To była bardzo szybka decyzja. Nie miało znaczenia dokąd jedziemy, miało znaczenie, że mamy wyjechać z Ukrainy. Dzieci nie spały od 7 dni. Na każdy alarm ubierały się w kurtki, kamizelki. Braliśmy ze sobą jedzenie, bo alarm mógł potrwać kilka godzin. Było bardzo trudno. I dlatego wyjechaliśmy.

Przyjechaliśmy do Wrocławia, bo tu jechał autobus. To nie była nasza decyzja. Na miejscu poznaliśmy dziewczynę z Ukrainy, która tu mieszka. Ona nas zabrała do rodziny, która chciała przyjąć uchodźców. Mieszkaliśmy u bardzo dobrych ludzi. Cały czas jesteśmy w kontakcie. Bardzo im jestem wdzięczna. Nigdy nie uczyłam się języka polskiego. Dopiero teraz. Słucham, co mówią ludzie. Myślę, że mój polski jest

CAŁA HISTORIA ALLI

Ella, graficzka, w Polsce pracuje w firmie sprzątajacej

Ella przyjechała do Polski przed wojną, by odwiedzić męża. Miała być tu na chwilę, a zaskoczyła ją wojna. W Ukrainie zostawiła dom, pracę. Teraz zaczyna wszystko od nowa. I pilnie uczy się języka.

”Przyjechałam do Polski dwa tygodnie przed wojną. Mój mąż tutaj pracuje. Przyjechałam do niego i dowiedzieliśmy się, że w Ukrainie wybuchła wojna. Było bardzo ciężko, bo tam mieliśmy mieszkanie i pracę. Mieliśmy wszystko.

Nie umiałam mówić po polsku i musiałam szybko się nauczyć. Informację o kursie „Wrocław na językach świata” znalazłam w internecie. Napisałam e-maila. Odpisała mi pani Ania, powiedziała, że ma dla mnie nauczyciela i umówiliśmy się na lekcje. Tak poznałam Mirka, to bardzo fajny, pozytywny człowiek.

Trudno było. Dużo tych końcówek, ale też dużo uczyłam się w domu, oglądałam TV, słuchałam audiobooków, i tak dałam radę. Jestem bardzo zadowolona z siebie. Rozumiem, że jeszcze nie mówię poprawnie, popełniam dużo błędów, ale myślę, że potrzebuję trochę czasu, żeby płynnie mówić po polsku.

Ja przyjechałam na chwilę. Nie miałam nic. Byłam zaskoczona pomocą. Ludzie pomagają nam z serca, znalazłam tu nieocenione współczucie. My bardzo tej pomocy potrzebowaliśmy. Nawet nie materialnej, ale że nas rozumieją, że bardzo ciężko zacząć wszystko od nowa. Dziękuję wszystkim Polakom, którzy otworzyli dla nas swoje serca, domy. Wielkie dzięki!

Na Ukrainie pracowałam jako grafik. To dla mnie też trudny temat, bo teraz pracuję w firmie sprzątajacej. Ale szukam pracy w swoim zawodzie.

CAŁA HISTORIA ELLI

Tetiana, pielęgniarka, w Polsce pracuje w żłobku

Tetiana do Polski przyjechała w tym, w czym stała. W Ukrainie byłam pielęgniarką, we Wrocławiu pracuję jako opiekunka w żłobku. To trudno zaczynać wszystko od początku, przestawić to sobie w głowie, że zaczynasz, mając 38 lat.

”Bałam się zasnąć, bo bałam się, że nie usłyszę alarmu. Nie wiem, jak to będzie po wojnie... Jak to będzie dla moich dzieci. Było strasznie, tak biec do schronu. To trudne zaczynać wszystko od początku. Znalazłam w Internecie informację, że będzie prowadzony kurs na opiekuna dziennego dla dzieci do 3 lat. Wiem, jak wygląda rozwój dzieci, jak się zachowują i pomyślałam, że mogę tam pracować. Co ważne, na kursie uczyli polskiego. Po raz pierwszy uczyłam się tego języka. Nic nie rozumiałam. Nie umiałam o nic zapytać w sklepie czy na ulicy, to było bardzo trudne.

Zrobiłam kurs, zaniósłam CV i już za dzień-dwa, nie pamiętam tak dokładnie, zadzwoniła pani kierownik i powiedziała, że chciałaby się spotkać.

Kierowniczka żłobka: Tatiana to pracownik, któremu bardzo zależy na pracy. Zadzwoniłam do niej dzień wcześniej o 15, spotkałyśmy się następnego dnia o 8 rano. Widać było, że jest sympatyczną i ciepłą osobą. Ale też obawiała się, jak ją przyjmą inne panie, dzieci, rodzice. Ale wszyscy dobrze się do siebie odnoszą, wszyscy są zadowoleni.

Anna, adwokatka, w Polsce prowadzi salon kosmetyczny

Anna w Ukrainie była prawniczką, w Polsce założyła własną firmę – gabinet kosmetyczny. Gdy tylko wojna się skończy, chce wracać do domu.

”W Ukrainie byłam adwokatem, mam też drugi fakultet z Dyplomatycznej Akademii Ukrainy. Niestety, w Polsce moje dyplomy są nieważne, abym mogła tutaj pracować jako prawnik, musiałabym je nostryfikować. To wymaga czasu, a ja go nie mam.

Kiedy tu trafiłmy, od razu zrozumieliśmy, że to będzie dłuższy pobyt. Z mężem zdecydowaliśmy, że musimy coś robić. Mieliśmy trochę oszczędności, zaczęliśmy studiować rynek. Prowadzenie salonu piękności jest dużo prostszym biznesem, choć wcale niełatwym, ale go rozumiem.

Historia naszego życia to ciągłe ucieczki. To już drugi raz. Wcześniej mieszkaliśmy w Doniecku, gdzie wojna trwa od 2014 roku. Przenieśliśmy się do miasta Dnipro, tam mieszkaliśmy, pracowaliśmy. Stamtąd, gdy i tam już słychać było rakiety, uciekliśmy do rodziny w zachodniej Ukrainie.

CAŁA HISTORIA TETIANY

Sytuacja była jednak coraz gorsza. Dlatego pojechaliśmy do granicy.

W tym ciężkim czasie ludzie pomagali nam z otwartym sercem i duszą. Wielkie podziękowanie dla wszystkich. To bardzo stresujące, gdy jedziesz w nieznaną i nie wiesz, co będziesz robił.

Mój mąż teraz jest w Ukrainie. Pracuje w przedsiębiorstwie rolnym. Teren jest pod ostrzałem. Bardzo chciałabym wrócić, choćby teraz, ale wiem, że to nie jest bezpieczne dla naszych dzieci. Gdy tylko wojna się skończy, wrócimy w Ukrainę.

CAŁA HISTORIA ANNY

Julia, koordynatorka projektu „Ukrainka w Polsce”

Julia do Polski przyjechała 10 lat temu. Prowadzi własną agencję marketingową, a od wybuchu wojny pomaga też innym kobietom z Ukrainy odnaleźć się w nowej

sytuacji i znaleźć pracę odpowiednią do kompetencji i kwalifikacji.

”Mam na imię Julia, pochodzę z Doniecka z Ukrainy. Tam kończyłam stosunki międzynarodowe. Później, pracując w ONZ, kończyłam międzynarodowe prawo i pracowałam w różnych organizacjach. Na pewnym etapie przeszłam do biznesu.

W Polsce jestem prawie 10 lat. Przeprowadziliśmy się tutaj z rodziną z powodów zawodowych. Zaczynałam karierę w Polsce w dużej międzynarodowej firmie. Przeprowadzałam tam prawie 3 lata, po czym postanowiłam, że chciałabym spróbować własnego biznesu. Otworzyłyśmy ze współniczką agencję marketingową, którą do dziś prowadzimy z sukcesem we Wrocławiu.

„Ukrainka w Polsce” to projekt charytatywny o integracji, głównie dla kobiet, ale zapraszamy do współpracy wszystkich nieobojętnych na sytuację, która spotkała nas w lutym. Zadaniem projektu jest pomoc jak największej liczbie ludzi w znalezieniu pracy odpowiedniej do kompetencji. Ja myślę, że nie ma nic gorszego, szczególnie dla kobiet, jak degradacja zawodowa. A to jest to, z czym mierzą się teraz codziennie.

Ukraińcy bardzo chcą się integrować z Polakami na każdym poziomie. Poznałam bardzo dużo osób, które tutaj przyjechały ze wszystkich miast z Ukrainy. Żadna z tych kobiet, bo przyjechały przeważnie kobiety, z którą rozmawiałam, nie chciała tutaj być i do dziś patrzy na tę sytuację jako tymczasową. A my nie możemy pozwolić im, jako swoim rodakom, żeby stracili ten czas. Motywujemy ich i próbujemy

przekonać, żeby pozostali tutaj na dłużej, bo tam jest po prostu niebezpiecznie.

Ukraińcy są bardzo wdzięcznym narodem i myślę, że ta wdzięczność, której sami doświadczają codziennie w komunikacji z Polakami, wrocławianami, to jest coś niesamowitego. Nigdy tego nie zapomnimy, bardzo to doceniamy.

CAŁA HISTORIA JULII

➤ Więcej o kampanii „Szacunek, wdzięczność, wspólnota” na stronie www.wroclaw.pl/kampania-unicef

SZACUNEK | WDZIĘCZNOŚĆ | WSPÓLNOTA www.wroclaw.pl/kampania-unicef

unicef
for every child

Wrocław
miasto spotkań

Do serca przytul
dikdika. Albo kapibare

Żyrafy siatkowane, pantery mgliste, renifery – te zwierzęta z wrocławskiego zoo mają już swoich partnerów adopcyjnych. Co to takiego? Partner co miesiąc wspiera wybraną grupę zwierząt, określoną w umowie kwotą, przez co najmniej rok. – Obecnie mamy 26 partnerów adopcyjnych i zapraszamy kolejnych do współpracy. Dla każdego z nich przygotowujemy indywidualną ofertę i dopasowujemy odpowiednie zwierzę. Miesięczna wartość wsparcia sponsor-skiego różni się w zależności od gatunku zwierzęcia, jego popularności, liczebności czy też lokalizacji wybiegu na terenie zoo – mówi Agnieszka Korzeniowska, dyrektorka wydziału marketingu w zoo. Na adopcję czekają manaty karaimskie, pingwiny przylądkowe, kapibary, dikdiki, takiny złote, pelikany i ponad 1100 innych gatunków.

Na prezent? Wymarzone albo... żadne

Żywa istota nie powinna być prezentem pod choinkę. Co trzeba wiedzieć, zanim kupimy kameleona, jaszczurkę albo inne egzotyczne stworzenie? Zapytaliśmy o to Andrzeja Piroga, prezesa ZooTeam, miejsca spotkań ludzi ze zwierzętami.

Beata Turska

„Kupiłem dla żony książkę, to wezmę jeszcze jaszczurkę dla syna”. To dobry pomysł?

Zdecydowanie nie. Zakup zwierzęcia oznacza wzięcie za nie odpowiedzialności na lata. Taki prezent możemy rozważać tylko, gdy ktoś, kogo chcemy obdarować, pragnie konkretnego zwierzęcia, od dłuższego czasu zdobywa informacje na jego temat, jest w stanie sumiennie o nie dbać i będzie miał na to czas.

Co trzeba wiedzieć, zanim się kupi zwierzę?

Na przykład, jakie ma potrzeby, czym i jak często się je karmi, jakich wymaga suplementów. Większość węży potrzebuje gryzoni, myszy albo szczurów, te większe także królików. Kupuje się dla nich mrożonki. A więc decydując się na założenie hodowli, trzeba liczyć się z tym, że karmienie może nie być przyjemne.

Wiedza potrzebna jest także, by nie oczekiwać od zwierzęcia czegoś, czego ono nie może nam dać?

O tak! Wszyscy marzą o kameleonie, który zmienia kolory jak w kreskówce, a to tak nie wygląda. Kameleonami powinni zajmować się bardzo dobrze przygotowani hodowcy, bo są wyjątkowo wrażliwe na stres. Nie można ich ot tak sobie wziąć do ręki, bo mogą dostać ataku serca. Trzeba zapewnić im odpowiednie oświetlenie, dużą wilgotność i pamiętać, że nie potrafią korzystać z miseczki, bo mogą pić jedynie wodę, która jest w ruchu, np. kapie.

Wróćmy do oczekiwania: czy pająk ptasznik może być najlepszym przyjacielem człowieka?

Z pewnością możemy takie zwierzę hodować, obserwować, poznawać, czerpiąc z tego przyjemność. Trudno jednak liczyć na interakcję. Dla początkujących polecane są bardzo spokojne ptaszniki z rodziny Brachypelma, można wziąć je na rękę i pogłaskać, ale one raczej nie będą miały z tego frajdy. Z kolei węże potrafią się przytulić, ale nie z sympatii, ale po to, żeby nie spaść. Zwierzęta egzotyczne nie będą traktować nas jak kogoś bliskiego. Ale i tak można się w nich zakochać. Jeśli się złapie bakcyła.

Koszt naszego nowego przyjaciela to nie wszystko...

Trzeba zapłacić za terrarium – mniejsze to 500–1000 zł, większe 2000–3000 zł. Sama jaszczurka jest znacznie tańsza, kosztuje 200–500 zł. Na tym nie koniec, bo niektóre zwierzęta są szczególnie wymagające. Jedzenie, na szczęście, jest raczej tanie.

Czy hodowanie w miescie np. boa dusicieli albo pytonów jest bezpieczne?

Tak, pod warunkiem że wiemy, jak się za to zabrać i możemy im zapewnić odpowiednią przestrzeń. Trzeba mieć w domu miejsce na co najmniej 3-metrowe terrarium.

Czy takie węże są niebezpieczne?

Żaden z nich nie stanowi dla nas śmiertelnego zagrożenia, ale zawsze trzeba się liczyć z tym, że nasz podopieczny ucieknie.

Jak to?

Węże dzielą się na dwie grupy: te, które już kiedyś uciekły, i te, które dopiero to robią. Są cwane i niewiarygodnie silne. Potrafią zwinąć przez najmniejszą szparę.

To może lepiej mieć żółwia...

Ale żółw też może uciec! Ludzie sądzą, że one są bardzo powolne, a to nie do końca prawda. Potrafią

Jakie zwierzęta egzotyczne kupujemy najczęściej, a jakich hodować nie wolno?

Najczęściej hodowane w domach zwierzęta egzotyczne to: gekony, agamy brodate, kameleony (jemeński i lamparci), boa, pytony królewskie i tygrysy, skorpiony, pająki ptaszniki (które mogą mieć nawet 30 cm średnicy), żółwie, wielkie (naprawdę wielkie, bo mogą ważyć nawet ponad 600 g), ślimaki, a z ssaków jeże pigmejskie.

W domu nie wolno trzymać zwierząt bardzo niebezpiecznych, np. kobry, grzechotnika, skorpionów z bardzo silnym jadem.

Trzeba mieć na nie specjalną zgodę.

Wszystko już wiemy, idziemy do sklepu i...

Nie tak szybko, bo trzeba jeszcze znaleźć weterynarza, który zna się na zwierzętach egzotycznych. We Wrocławiu mamy już kilku specjalistów, ale nie wszędzie jest tak dobrze.

A co się zwierzętom przydarza?

Chorują tak jak ludzie i jak nam przydarzają im się różne wypadki. Niektóre problemy wynikają z błędów hodowlanych.

Czy kupując zwierzę egzotyczne, musimy mieć jakieś zaświadczenia?

Jeśli nasz nowy pupil należy do gatunków chronionych, musi mieć dokument CITES – on poświadczy o tym, że przyszedł na świat w niewoli i został kupiony legalnie.

Co powiedziałby nam ptasznik, gekon albo wąż, gdyby w wigilię mógł przemówić ludzkim głosem?

Byłoby świetnie, gdyby okazał się zadowolony i podziękował nam za dobrą opiekę, a także życzył nam i sobie jeszcze wielu wspólnie spędzonych lat.

wspiąć się po niewysokiej przeszkodzie albo zrobić podkop. Rzeczy, które trzeba wiedzieć o zwierzęciu, które chce się hodować, jest mnóstwo. Dlatego w ZooTeam nie zajmujemy się tylko sprzedażą zwierząt, ale także robimy szkolenia na temat ich hodowli. Mamy tu także klub młodych terrarystów.

➤ Całą rozmowę przeczytasz na www.wroclaw.pl

Andrzej Piróg i Karolina Walkowiak z ZooTeam z dwoma okazami gatunku boa imperator

CeTA z ekranem do światowych produkcji

Ponad 100 mkw. powierzchni ma stacjonarny ekran do wirtualnych produkcji. Z takiego wynalazku korzystają w swoich filmach Disney i Netflix. Ten jest największy w Polsce i właśnie montują go w Centrum Technologii Audiowizualnych.

Robert Migdał

Co to wirtualne produkcje? Na wielkim ekranie – ścianie zbudowanej z wielkoformatowych ekranów LED podłączonych do komputerów, wyświetlana jest scenografia, na tle której grają aktorzy.

Przyjechał w skrzyniach

Skrzynie z tak nowoczesnym sprzętem dojechały już do Centrum Technologii Audiowizualnych CeTA przy ul. Wystawowej 1. Za chwilę ruszą montaż i testy. – Chcemy kontynuować wrocławską tradycję filmową, ale z wykorzystaniem nowych technologii, które rozwijają się w ogromnym tempie – tłumaczy Robert Banasiak, dyrektor CeTA.

A sprzęt, który dotarł do Wrocławia, jest imponujący. Sam ekran będzie miał powierzchnię ponad 100 mkw.! Taki gigant potrzebuje odpowiedniej infrastruktury i przestrzeni studyjnej. Dlatego CeTA połączyło siły z Virtual Magic Studio. – Virtual Magic od ponad 25 lat zajmuje się animacją 3D i projektowaniem wirtualnych sce-

Ekran przyjechał w ogromnych skrzyniach, po rozstawieniu będzie miał 100 mkw. i będzie wirtualnym tłem dla aktorów

ARCHIWUM ROBERTA BANASIAKA

nografii. Do tej pory był to bardzo czasochłonny proces. Dziś można mocno go skrócić i zamiast stosowania zielonego lub niebieskiego tła, które potem wymienia się na scenografię, można ją wyświetlać bezpośrednio za aktorem w studiu – wyjaśnia Daniel Zduńczyk z Virtual Magic Studio.

Dzięki temu ekranowi Wrocław i CeTA coraz mocniej zapisują się

na mapie miejsc na świecie, gdzie można tworzyć produkcje filmowe na najwyższym poziomie.

Rewolucja z tradycją

– Ta technologia zrewolucjonizowała branżę filmową. Popularny green/blue screen, którym także dysponuje CeTA, coraz częściej zastąpiony zostaje przez ekran LED o wysokiej rozdzielczości. Dzię-

ki temu można ograniczyć koszty organizacji zdjęć w lokacjach, budowania fizycznej scenografii czy późniejszych prac postprodukcyjnych – mówi Banasiak. – Znanych jest coraz więcej produkcji, do których wykorzystuje się możliwości ekranów LED. Chcemy, aby do tego grona dołączyła także CeTA. Jesteśmy przecież sukcesorem wrocławskiej Wytwórni Filmów Fabularnych, a to zobowiązuje – dodaje.

Świętuj cały rok – namawiają Warstwy

Skąd wziął się pomysł, żeby na iglaste drzewko zakładać świecące przedmioty? Czym różni się irański Święty Mikołaj od tego, którego znamy w Polsce? Tego wszystkiego dowiemy się z książki „Święta cały rok” Gosi Kulik i Tomka Żarneckiego wydanej przez Warstwy.

Redakcja

Tworzenie tej książki zajęło Gosi Kulik (ilustracje) i Tomkowi Żarneckiemu (tekst) prawie półtora roku. Podczas pracy autorzy nie tylko korzystali z wielu naukowych książek, oglądali filmy podróżników, przyglądali się zdjęciom, czytali relacje, ale i weryfikowali te informacje.

Na ponad 200 stronach przeczytamy i pooglądamy, jak ludzie w różnych częściach świata obchodzą 34 święta. To nie tylko Boże Narodzenie, także żydowska Chanuka, amerykańskie Święto Dziękczynienia czy meksykańskie Día de Muertos. Gosi Kulik przy poszukiwaniach najbardziej za-

intrygowało Día de la Resistencia Indígena (Dzień Rdzennego Ruchu Oporu), święto niezależności kulturowej i odciążenia się od podbojów Krzysztofa Kolumba.

– Wychodzimy z Tomkiem Żarneckim z założenia, że książki ilustrowane nie są tylko dla dzieci, a naszą wspólną misją jest zakorzenienie tego poglądu w odbiorcach. Chcielibyśmy, aby książki były po prostu czytane przez ludzi, którzy są zainteresowani tym tematem, który poruszamy – wyjaśnia Gosi Kulik.

Ilustratorka najpierw rysowała ołówkiem na papierze, potem skanowała rysunki i kolory nakładała w programie graficznym. Efekt zachwyci dużych i małych

odbiorców. Podobnie jak świetny tekst Tomka Żarneckiego. Książka „Święta cały rok” jest do nabycia

na stronie wrocławskiego Wydawnictwa Warstwy **wydawnictwo-warstwy.pl**.

TOMASZ HOŁOD

Ostatnia szansa na Dalego i Miro

Wystawy Salvadora Dalego w ratuszu i Joana Miro w Pałacu Królewskim możemy oglądać tylko do 31.12. Warto znaleźć choć chwilę, by zobaczyć dzieła tych legendarnych surrealistów w Muzeum Miejskim Wrocławia. Wystawy są czynne od śr. do sb. w godz. 11-17, a w nd. 10-18. Bilety na wystawę Salvadora Dalí w ratuszu kosztują 10 zł (ulgowy), 15 zł (normalny), 30 zł (rodzinny). Bilety na wystawę Joana Miró w Pałacu Królewskim kosztują 20 zł (ulgowy) i 30 zł (normalny). Bilety zakupione na wystawę Miró upoważniają również do wstępu na wystawę Dalego.

Zobacz szopki w dwóch muzeach

Dużą wystawę szopek bożonarodzeniowych obejrzymy w Muzeum Etnograficznym. Ich autorami są uczestnicy konkursu organizowanego w Młodzieżowym Domu Kultury Śródmieście we Wrocławiu. Będą więc pomysłowe aranżacje, jak np. szopka w metalowej konewce. A w Muzeum Teatru, jak co roku, podziwiać będziemy szopki z kolekcji Henryka Tomaszewskiego. Twórca Wrocławskiego Teatru Pantomimy gromadził je przez lata, a kupował od niemieckich rzemieślników, odnajdźmy w nich architekturę Dolnego Śląska.

Krasnalowe wieści z Mikołajem

Kto inny miałby być bohaterem grudniowego wydania, jak nie Święty Mikołaj, który ma we Wrocławiu nawet swoją ulicę. W tym numerze jak zawsze wyjaśni się też wiele wrocławskich ciekawostek, np. co to jest zegar kluskowy. Na święta krasnale przygotowały też sporo zabawy w kąciku Niezabudki: labirynt, domino i krzyżówkę. Wersja drukowana dostępna jest w Centrum Informacji Turystycznej, Rynek 14. Elektroniczna na **visitwroclaw.eu/wroclawskie-krasnale**.

Делікатеси з України можна придбати у Вроцлаві

Українські крамниці у Вроцлаві пропонують товари привезені безпосередньо з України. Можна купити ласощі для себе або для того, щоб пригостити сусідів – поляків. Подорожують світом, тому їх цікавлять нові смаки – йдеться про різні закуски та другі страви, солодоші, а також алкогольні напої.

Ярек Ратайчак

Число українських продуктових крамниць у Вроцлаві збільшується. У цьому немає нічого дивного: зараз у Вроцлаві та вроцлавській агломерації проживає близько 200 тисяч українців. В українських крамницях, розташованих у столиці Нижньої Сілезії, можна купити: українське сало, в'ялену рибу, закуски до пива, ікру осетра або форелі, вареники, пельмені, багато солодошів та тортів, горілку, мед, вина, хлібні кваси. Продаються теж соки та напої з України та розливні українські пива.

ТОП 6 українських крамниць у Вроцлаві

«Одеса Маркет», вул. Нововейська, 25/1а. Тут продаються: в'ялені риби, борошна, крупи, напої, солодоші, приправи, закуски, копченості, свіжоморожені продукти, варення та консервація. Покупки онлайн можна зробити на сайті: odessamarket.pl. Крамниця відчинена: Пн. – Сб., від 9.00 до 21.00, Нд. – від 9.00 до 22.00. «Бест Маркет», вул. Шевська, 6/7. Тут продають-

Від початку грудня вроцлавська крамниця «Best Market» знаходиться за адресою: вул. Шевська, 6/7

ся продукти з України, Литви, Молдови, Вірменії та Грузії. Можна купити: українське сало, в'ялену рибу, закуски до пива, ікру осетра або форелі, копченості, вареники та пельмені. Продається чорний литовський хліб або латвійський хліб з житнього борош-

на. Покупки онлайн можна зробити на сайті: best-market.pl/sklep; крамниця відчинена: Пн. – Нд., від 10.00 до 22.00. «Смаки Східної Європи», бульвар Дедала, 5а. Делікатеси та продукти зі Східної Європи, а також харчові продукти з України, Грузії, Латвії, Мол-

дови і Вірменії. Крамниця відчинена: Пн. – Сб. – від 10.00 до 21.00, Нд. – від 11.00 до 20.00. «Український смак», на вул. Вечистій, 113а та на вул. Командорській, 66. Можна купити: в'ялену рибу, рибні снекі, рибу холодного копчення, сухарики, ікру, сири, ковбаси,

хлібний квас, лимонад «Жи-вчик», вареники, пельмені, чебуреки. Є також солодоші: «Київський торт». Покупки онлайн на сайті: ukrainskismak.pl Крамниці «Український смак» знаходяться у двох місцях: ■ на вул. Вечистій, 113 а. Ця крамниця відчинена: Пн. – Пт. від 10.00 до 19.00, Сб. – від 10.00 до 21.00 ■ на вул. Командорській, 66 крамниця знаходиться в Торговому центрі «Арена». Вона відчинена: Пн. – Пт. – від 9.00 до 19.00, Сб. – від 9.00 до 17.00, в неділю зачинена. ■ Крамниця «Міруна – Українські товари», на вул. Свободній, 37 (Пасаж Зелінського) та на вул. Новодворській, 35. Тут можна придбати: рибу, закуски, копченості, копчене сало, халву. Обидві крамниці відчинені: Пн. – Пт. від 7.00 до 17.00, Сб. – від 7.00 до 18.00, в неділю зачинені.

■ «Одеса Маркет Fish&Beer», вул. Жеромського, 41/1а. Можна купити: смажену, копчену, свіжоморожену рибу, рибні закуски та ікру. Крамниця відчинена: Пн. – Пт. від 9.00 до 21.00, Сб. – від 9.00 до 22.00, Нд. – від 10.00 до 20.00.

Святкова посилка поїхала до Львова і далі

15 грудня з вул. Свьонтніцкої від'їхали дві вантажівки, що повезли до України гуманітарну допомогу

Дотепер акція була відома під назвою «Посилка для Львів'янина». Цього разу, з огляду на війну в Україні, у Вроцлаві збирають дарунки та пожертви для цілого українського народу.

Редакція

Дарунки збирали до 9 грудня у вроцлавських школах. Координатором акції був Дортмундсько-Врославськко-Львівський Фонд ім. св. Ядвіги, з яким співпрацювали партнери. – Цьогорічна «посилка» дещо відрізняється від попередніх. Окрім традиційних дарунків, таких як харчові продукти чи засоби особистої гігієни цьогоріч збирали також матеріали та продукти за спеціальними замовленнями. Це зокрема термобілизна, саперні лопати чи ліхтарики на чолі, – підкреслює Казімеж Пабісяк з Ради Фонду. Куди дарунки потраплять цього року? – Туди, куди їх можна буде довести. Ми знаємо, що в Укра-

їні зараз багато людей у потребі. У цей складний час ми не можемо обмежуватися лише Львовом та його околицями, – додає Юстина Сташак з Ради Фонду. Відразу після початку війни Фонд почав координувати акцію, що стала безпрецедентною у масштабах нашої країни. В результаті в Україну було відправлено величезну посилку із дарунками, а загальна вага вантажу становила 460 тон. У посилці були: харчові продукти, генератори, газові балони, туристичні плити, засоби гігієни та побутова хімія, одяг тощо. Дарунки потрапили до Вроцлава з багатьох країн Європи: Голландії, Німеччини, Бельгії, Італії, Великобританії, Швейцарії, а також з Індії та США. У Вроцлаві Фонд органі-

зував роботу Пункту із надання допомоги біженцям, де видавали харчові продукти, одяг та засоби особистої гігієни на загальну суму 590 тисяч злотих. Допомогу одержало 24 800 біженців. – Ми знаємо, що зараз рівень потреб в Україні величезний. Там зруйновані житлові будинки, люди дуже часто не мають умов для задоволення основних життєвих потреб... Ці люди очікують кожної можливої допомоги, хоча найбільше прагнуть миру та світла, – додає Казімеж Пабісяк. Особи, які можуть підтримати діяльність Фонду своїми пожертвами, можуть виконувати грошові перекази на рахунок Фонду ім. св. Ядвіги. Номер рахунку опублікований на сайті: www.fundacja-swjadowigi.pl.

Pobiegnij w sylwestra i zapisz się na lato

Choć wielu 31 grudnia kojarzy się z przygotowaniami do całonocnej, hucznej zabawy, niektórzy wolą pobiegać. Sprawdźcie, gdzie we Wrocławiu i okolicach odbywają się w tym roku biegi sylwestrowe.

**Mateusz Lubański,
Bartosz Moch**

Biegi sylwestrowe to prawdziwe sportowe święto. Co roku 31.12 przyciągają tłumy uczestników, którzy z uśmiechem na twarzy – nierzadko również w kolorowym przebraniu – żegnają rok.

Wrocławska Dycha i Piątka

Uczestnicy mają do wyboru dystansy 5 i 10 km w parku Grabiszyńskim. Zapisy dostępne są na stronie online.datasport.pl. Opłata startowa wynosi 99 zł. W pakiecie: medal, numer startowy, bufet i udział w losowaniu nagród.

Bieg w Trzebnicy i Jelczu

Bieg w Trzebnicy odbędzie się po raz 38. Sportowcy amatorzy po raz kolejny pobiegą w charytatywnym celu – tym razem dla małej

Na bieg sylwestrowy, podobnie jak na bal, warto przemyśleć kreację. W końcu to wyjątkowe święto

Oliwii z Trzebnicy. Zapisać można się na stronie online.datasport.pl, wpisowe to 80 zł. Dystans to 5 lub 10 km (atest PZLA).

W Jelczu-Laskowicach – VII Toyota Bieg Sylwestrowy. Na dystansie 5 km i 10 km (od 14 r.ż. pobiec lub przejść z kijami). Trasa ma atest PZLA. Opłata startowa wynosi 89 zł do 25.12, później 100 zł. Zapisy na zmierzymyczas.pl.

Startują zapisy na półmaraton

Nocny Wrocław Półmaraton to flagowa impreza biegowa Wrocławia. Zaplanowano ją na 17.06.2023 r., ale zapisy wystartują już w sylwestra – minutę po północy. W tej edycji limit uczestników to 8 tysięcy.

Pierwsze dwa tysiące osób będzie mogło kupić pakiet za 100, 150

(z koszulką) lub 200 zł (z koszulką i rękawnikiem). Kolejne 4 tys. – o 50 zł drożej, a reszta zapłaci jeszcze o 30 zł więcej. Biegacze 60+ zapłacą za start tylko 1 zł!

Zrezygnować z miejsca i odzyskać opłatę można do 15.03.2023 r. Regulamin i szczegółowy cennik na stronie www.pol.wroclawmaraton.pl i www.facebook.com/nocnywroclawpolmaraton.

Dla Mai wrocławianin ćwiczył całą dobę

Michał Zwolak dokonał rzeczy, która wydawała się niemożliwa nawet najbardziej wysportowanym atletom. 35-letni trener personalny z Wrocławia przez 24 h wykonywał ćwiczenie Burpees, by zebrać pieniądze na rehabilitację małej chorej Mai.

Mateusz Lubański

To już czwarty raz, kiedy Michał Zwolak postanowił wesprzeć potrzebujących, wykonując Burpees – jedno z najbardziej popular-

nych ćwiczeń w świecie crossfitu. Jest to swego rodzaju wariacja ćwiczenia padnij – powstań, zakończona wyskokiem. Celem akcji, która odbyła się w studiu treningowym Strength &

Conditioning Performance, było zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne Mai. Zebrał 18 tys. zł.

Nieosiągalny cel osiągnięty

35-letni trener personalny zamierzał wykonać 10 tysięcy powtórzeń w ciągu doby. Ostatecznie wrocławianin zrobił aż 10 294 powtórzenia. – Przygotowywałem się 9 tygodni, w ciągu których wykonałem ok. 55 tys. Burpees. Były też inne ćwiczenia na wzmocnienie tych partii, które miały być najbardziej narażone na wysiłek – przyznał Zwolak.

Sport jako sposób na życie

Sport towarzyszy Michałowi od dziecka. Na siłowni ćwiczy od mniej więcej 8 lat. To właśnie na treningach crossfitowych poznał Burpees – ćwiczenie uważane za fundament tej dyscypliny sportu.

Akcja robienia Burpees dla Mai trwała 24 h. Michał Zwolak nie ukrywa, że pierwszy kryzys nadszedł po 8-9 h, kiedy to musiał radzić sobie z zawrotami głowy.

– Myślę, że było to spowodowane zbyt małą ilością jedzenia i wody – opowiada. – To był najtrudniejszy moment. Uzupełniłem jednak co było potrzebne i wróciłem do żywych. Miałem przygotowane małe przekąski w postaci żelków, orzechów, ryżu, a także napoje izotoniczne, wodę i elektrolity.

Mai wciąż można pomagać

Maja cierpi na heterotopię istoty szarej i pachygyrię. Potrzebuje stałej rehabilitacji, pracy z logopedą, neurologopedą, psychologiem i dużej aktywności fizycznej. W internecie ciągle trwa zbiórka.

Michał Zwolak w szczytnym celu ćwiczył bez przerwy 24 godziny

Tydzień w skrócie

Siatkarki **#VolleyWrocław** w 8. kolejce TAURON ligi pokonały na wyjeździe Grot Budowlanych Łódź 3:2 (25:19, 25:20, 16:25, 15:25, 15:13), odnosząc tym samym trzecie zwycięstwo z rzędu.

WYDARZENIA SPORTOWE

koszykówka

EuroCup: 21.12, godz. 20, Hala Stulecia
WKS Śląsk Wrocław – Dolomiti Energia Trento
(transmisja Polsat Sport Extra)

Energia Basket Liga: 26.12, godz. 20, Hala Stulecia
WKS Śląsk Wrocław – Stal Ostrów Wielkopolski
(Polsat Sport)

Energia Basket Liga: 1.01, godz. 17.30, Hala Stulecia
WKS Śląsk Wrocław – Enea Zastal Zielona Góra

Energia Basket Liga Kobiet: 22.12, godz. 18, Wielofunkcyjna Hala Sportowa AWF, Śląza Wrocław – PolskaStrefaInwestycji
Enea Gorzów Wlkp.

Energia Basket Liga Kobiet: 28.12, godz. 18, Energia
Krajowa Grupa Spożywcza Toruń – Śląza Wrocław

Energia Basket Liga Kobiet: 1.01, Wielofunkcyjna Hala Sportowa AWF, Śląza Wrocław – SKK Polonia Warszawa

siatkówka

TAURON Liga: 23.12, godz. 19, Hala Orbita, **#VolleyWrocław – Energia MKS Kalisz**
TAURON 1. Liga: 21.12, godz. 18, Chrobry Głogów – Chemeko-System Gwardia Wrocław

Jazzowe kolędy i Raz Dwa Trzy w NFM do końca roku

Koncert „Jazzowe kolędy” 23.12 o godz. 19 z udziałem Doroty Miśkiewicz z West Side Sinfonietą pod dyktando Marcina Danilewskiego w NFM (pl. Wolności 1) to idealna propozycja dla wszystkich, którzy chcą posłuchać znanych kolęd: Pójdźmy wszyscy do stajenki, Przybieżeli do Betlejem, Wśród nocnej ciszy w nowych oryginalnych aranżacjach. Bile-

ty kosztują od 20 do 85 zł. Dla tych, którzy wolą bardziej rockowo-poetyckie klimaty, dwa razy jeszcze w tym roku wystąpi w NFM zespół Raz Dwa Trzy – 30.12 o godz. 19 i 31.12 o godz. 18. Podczas grudniowych koncertów zespół pojawi się na estradzie wraz z NFM Filharmonią Wrocławską. Bilety w cenie od 105 do 200 zł są jeszcze dostępne. Szczegóły obu wydarzeń i bilety na stronie Narodowego Forum Muzyki nfm.wroclaw.pl.

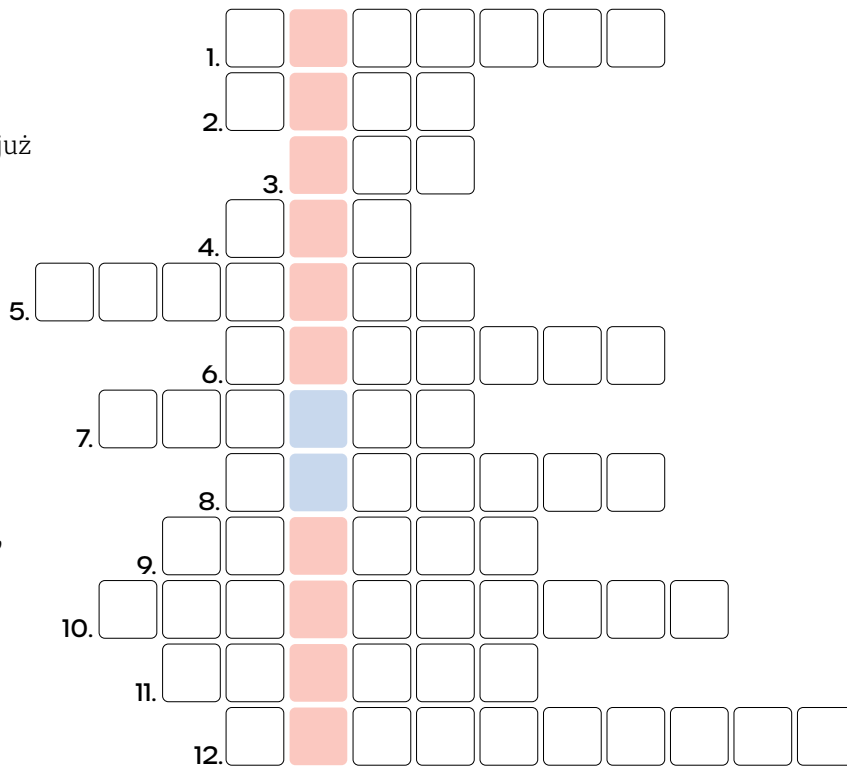
Lumina Park w zamku Topacz idealna na spacer w święta

W Lumina Park w Zamku Topacz pod Wrocławiem (Ślęza, ul. Templariuszy 1) w jednej chwili można przenieść się w krainę baśni, czarów i sztuki. Można zobaczyć zwierzęta, strachy i duchy, dzieła sztuki rozwieszone na drzewach, instrumenty muzyczne i wiele innych instalacji artystycznych zrobionych z setki świateł i światełek. Park można zwiedzać od wt.

do czw. za 27 zł (ulgowy) i 31 zł (normalny), rodzinny 105 zł, a w pt., sb. i nd. – za 31 zł (ulgowy) i 35 zł (normalny), rodzinny 119 zł. Dzieci do 2 r.ż. mają bezpłatny wstęp. Park jest czynny od zachodu słońca (do 9.01.23 – godz. 16, 10–31.01.23 – godz. 16.30, 31.01–1.02.23 – godz. 17) do 21. Na terenie Lumina Park znajduje się parking. Można także dojechać tu autobusem 612. Na spacer można zabrać psy. Bilety na luminapark.pl/wroclaw.

KRZYŻÓWKA NUMERU 113

1. Wystrzałowy trunek.
2. Sylwestrowo–Noworoczna ... w Operze Wrocławskiej.
3. Reality show kręcone w budynku nieistniejącego już Solpolu.
4. Uroczysty, z tańcami, może być sylwestrowy.
5. Impreza w domu.
6. Wrocławski muzyk rockowy, autor utworu „Rower”.
7. Jedna z najpopularniejszych komedii Teatru Polskiego we Wrocławiu, wystawiana na scenie kameralnej od 1992 r.
8. Prywatny wrocławski teatr, który wystawia spektakle w budynku Teatru Lalek.
9. Kubańsko–polski muzyk związany z Wrocławiem, salsa i klubem Casa della Musica.
10. Odbywają się na placu Wolności przy różnorodnej muzyce.
11. Artystka związana z Wrocławiem, zwyciężczyni pierwszej edycji programu Idol.
12. Rozświetlają sylwestrowe niebo.

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer 664 072 606. Koszt jednego SMS-a wg taryfy opo-

ratora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź. W tym numerze będzie to **113.HASŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **3 stycznia 2023 r. do godz. 20**. Trzech zwycięzców wylosujemy zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 10 stycznia 2023 r. Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00. **UWAGA!** Według regulaminu nagrodę można wygrać raz na 12 miesięcy. W tym wyda-

niu do zdobycia są bluza, workoplecak i koc polarowy. Zwycięzcy z nr. 111 (hasło: WROprezenty) to: pani Dominika (bluza z herbem Wrocławia), pani Blanka (workoplecak) i pani Anna (koc polarowy). Gratulujemy!

➤ **Regulamin i RODO**
www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**
Pogotowie Ratunkowe: **999**
Policja: **997**
Straż Pożarna: **998**
Straż Miejska: **986**
Centrum Powiadamiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601 100 100**
Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)
Pogotowie energetyczne: **991**
Pogotowie gazowe: **992**
Pogotowie ciepłownicze: **993**
Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 31 11** (pn.-pt. 9.00-19.00)
Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)
Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)
Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – inne

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)
Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)
Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)
Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo)
Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)
Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)
Miejskie Biuro Rzeczy Znalezione: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)
Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)
Taxi Senior: **794 123 124**
Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna

Ewa Wapłak

Redaktor wydania

Anna Aleksandrowicz

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA

Gmina Wrocław